

Vereniging Buitengewoon Groen

Verenigingsjaar 2018

verslag

Amersfoort, 24 november 2018

Vast te stellen tijdens ALV 30-11-2018

Inhoudsopgave

Het 'Jaarverslag VBG 2018' omvat de volgende onderdelen:	pagina
1. Bestuur VBG	3 -17
1.1 Algemene bestuursvergaderingen	3
1.2 Overige bestuursvergaderingen	4
1.3 Verdeling bestuurstaken 2018	5
1.4 Rooster van aan- en aftreden van VBG-bestuursleden	7
1.5 Algemene Ledenvergadering 15-12-2017 te Bleiswijk	8
2. Website vbgscholen.nl	20
3. Overige zaken	21-39
3.1 Belronde VBG 2017 en vooruitblik belronde 2018	21
3.2 Doorstroom vmbo Groen naar mbo Groen	27
3.3 Praktijkleren MIP VBG 2013-2017: schoolprojecten en vervolg	29
3.4 Regio-indeling VBG 2018 en regionaal overleg	37
3.5 VBG-excursie IJsland (september 2018)	39
4. Financiën VBG in 2017, 2018 en begroting voor 2019	43-46
4.1 Inleiding en controle Kascommissie	43
4.2 Financieel overzicht VBG in 2017 (def.)	44
4.3 Financieel overzicht VBG 2018	45
4.3 Financiële begroting VBG in 2019	46

1. BESTUUR VBG 2018

1.1 Algemene Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in de periode van januari 2018 tot en met december 2018 in totaal 6 maal vergaderd, te weten op: vrijdag 15 januari, woensdag 9 februari, vrijdag 13 april, vrijdag 15 juni, 14 september, 16 november 2018. De jaarlijkse ALV staat gepland voor 30 november 2018.

De algemene bestuursvergaderingen worden voorbereid door het dagelijks bestuur (voorzitter en/of vicevoorzitter en secretaris) en voorgezeten door de voorzitter of vicevoorzitter.

Op elke algemene bestuursvergadering komen vaste punten aan de orde zoals: opening, verslagen en besluitenlijsten voorgaande bijeenkomst(en), mededelingen (AOC Raad ledenvergadering, platform VMBO Groen (AOC Raad), Groene Tafel, Groene Norm, Begeleidingscommissie, Pilots en Examenprogramma's, VBG-regio's met de VBG-scholen, PR en communicatie (website vbgscholen.nl), ingekomen en uitgaande post, financiën vereniging, activiteitenplannen VBG (2018), rondvraag, agendapunten volgende bijeenkomst en sluiting.

Naast deze vaste punten is op de algemene bestuursbijeenkomsten 2018 gesproken over:

15.01.2018: Speciaal welkom aan Ronald van der Vlies (nieuw bestuurslid), Terugkijken op ALV (thema Food) te Bleiswijk, voortgang vervolg MIP-2017, ontwikkelingen binnen de AOC Raad ledenvergadering/AOC's, buitenlandse excursie VBG najaar 2018, planning speerpunten VBG 2018, offerte secretariaat VBG, bespreking oprichting platform VBG Groen, ideeën landelijke studiedag VBG 2018 op donderdag 15 maart 2018, Imago Groen werkgroep-ontwikkelagenda, planning 1^e halfjaar 2018.

09.02.2018: Ontwikkelingen binnen de AOC's (nordwin, Edu Delta), aankondiging regionale bijeenkomst regio Zuid, diverse VBG-scholen winnaars bij Skills Talents 2018, minister van onderwijs bij Tents Carmel College, Naamschildjes VBG door leerlingen van Elde College, programma VBG-studiedag op 15 maart 2018, digitaal aanmeldingsformulier nieuwe VBG-leden.

13.04.2018: Terugblik op de VBG-studiedag 15 maart 2018, VBG-buitenlandse studiereis excursie met thema Persoonlijk leiderschap (najaar 2018), voortgang vervolg MIP-magazine en financiën t/m april 2018 goedgekeurd door ministerie EZ/LNV, Voortgang ontwikkeling AOC Raad ledenvergadering, AOC's. Bijwerken VBG-website met nieuwsbrief en informatie over VBG-studiereis, Verdere verkenning opzet "Platform Groen" in samenwerking met de AOC Raad ledenvergadering (vmbo). Imago Groen: campagne Groene Helden. Inventarisatie ideeën VBG 25 jaar op 22 maart 2019.

15.06.2018: Aankondiging aftreden Hans Meinders als bestuurslid, rooster van aan- en aftreden VBG-bestuur bijgewerkt voortgang VBG-excursie IJslaan najaar 2018. Ontwikkelingen AOC Raad ledenvergadering, AOC's Nordwin, Wellant. Onderzoek door dhr Jongepier bij de AOC's en VBG, Imago Groen werkgroep miniconferentie met verslag over onderzoek onder jongeren. Verdere verkenning opzet "Platform Groen" in samenwerking met de AOC Raad (vmbo) met PPT 'Notitie positionering Platform Groen'. Groene tafel: denktank Crossovers. Verkenning VBG 25 jaar in maart 2019. Mailing leden i.v.m. informatie en aanmelding VBG-buitenlandse studiereis naar Noorwegen. Privacy wetgeving 'Algemene verordening gegevensbescherming' (AVG) per mei 2018, notitie naar leden ivm nieuwsbrieven. Data bestuursvergaderingen najaar 2018 opgesteld.

14.09.2018: Situatie/ontwikkeling AOC Raad Ledenraad. Informatie uit netwerk vmbo Groen. Vervolgoverleg met Examenbank Groen Norm. Inventarisatie/kennismaken met scholen die zich willen aansluiten bij de VBG. Terugblik op de voorbereidende bijeenkomst VBG-studiereis d.d. 14/9/2017. Opzet ALV 2018 besproken. Belronde 2018 in gang zetten. Verdere verkenning 22 maart 2019 (Jubileum 25 jaar VBG) in Wageningen. Update berichten website.

16 .11.2018: Speciaal welkom aan Maaïke Hagedoorn (nieuw bestuurslid). (Financieel) ontwikkeling AOC Raad, informatie uit netwerk vmbo Groen. Terugblik op de zeer geslaagde VBG-studiereis 2018 naar IJsland, verslag op website en akkoord financiering. Programma en voortgang richting ALV 2018. CSPE 2019. Aanmeldingen nieuwe leden. Voortgang oprichting platform Groen en gesprek met Examenbank Groene Norm. Reminder naar leden i.v.m. Belronde 2018. Diverse berichten/updates VBG-website: impactprijs 2018, Tinyforests. Uitnodiging ALV gaat uit naar leden via website en mail. Voortgang en afspraken i.v.m. 22 maart 2019 (Jubileum 25 jaar VBG) in Wageningen.

1.2 Overige bestuursvergaderingen

Het dagelijks bestuur VBG (voorzitter en/of vicevoorzitter en secretaris) heeft in 2018 regelmatig (wekelijks) overleg gevoerd, ter voorbereiding op, tussentijds en terugkijkend op de algemene bestuursvergaderingen.

- MIP financiële afronding in 2018
- Afvaardigingen bestuursleden naar diverse overleggen
- Nieuwsbrieven
- Conceptagenda bestuursvergaderingen
- Voortgang afspraken met externe partijen
- Buitenlandse studiereis
- Kascontrole/financiële zaken
- Belronde 2018
- Jubileum 25 jaar VBG in 2019
- Dagelijkse 'voorvallen'
- Urgente binnengekomen post
- ALV 2018

1.3 Verdeling bestuurstaken 2018

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, vicevoorzitter en de secretaris.
Het algemeen bestuur kent in totaal 7 bestuursleden. Tenminste zevenmaal per jaar komt het bestuur bijeen. Het bestuur wordt ondersteund door een of meerdere adviseurs en commissies.

De bestuursleden vormen de aanspreekpunten voor de VBG-regio's en coördineren lokale/regionale activiteiten.

Samenstelling algemeen en dagelijks bestuur

Het algemeen bestuur kent in 2018 de volgende samenstelling:

Cees de Jong	2004, 01-07-2015 VZ	Melanchthon Business School te Bleiswijk	voorzitter
Clasien Grootendorst	2006	Van Lodenstein College Hoevelaken	vicevoorzitter
Susan Potiek	per 01-07-2015	VBG secretariaat Amersfoort	secretaris
Hans Meinders	2007 t/m 01-08-2018	Twents Carmel College Oldenzaal	lid
Bert van Opstal	2013	Campus 013 te Tilburg	lid
Tonja Heeren	per 12-12-14	Elde College te Schijndel	lid
Teo de Groot	per 18-11-2016	Anna Maria van Schurman Franeker	lid
Ronald van der Vlies	per 1-1-2018	De Lingeborgh, Geldermalsen	lid
Maaïke Hagedoorn	per 16-11-2018	Canisius Tubbergen	lid

Tijdens de ALV 2018 treedt bestuurslid Hans Meinders af als lid van het bestuur, nadat hij, na meer dan 10 jaar inzet voor de VBG, in augustus 2018 zijn bestuurstaken heeft opgezegd.

Als nieuw bestuurslid treedt aan mevrouw Maaïke Hagedoorn-Rutten als lid van het bestuur.

Dagelijks bestuur:

Cees de Jong, Clasien Grootendorst en Susan Potiek vormen het dagelijks bestuur.

Taakverdeling bestuursleden VBG in 2018

Naam	Rol	Intern	Extern	VBG-regio
Cees de Jong	Voorzitter	DB interne zaken communicatie & pr projecten onderzoek studiebijeenkomsten & excursies internationalisering	ministeries EZ/OCW/LNV Ontwikkelcentrum Groene Tafel/ Groen pact S-BB De Groene Norm	West
Clasien Grootendorst	Vice- voorzitter	DB interne zaken projecten studiebijeenkomsten & excursies internationalisering	AOC Raad O&I De Groene Norm	Midden
Hans Meinders tot augustus 2018	lid	AB onderwijs	Netwerk vmbo Groen_Nieuw vmbo	Oost
Tonja Heeren	lid	AB onderwijs communicatie & pr	Netwerk vmbo Groen_Nieuw vmbo Website VBG	Zuid
Bert van Opstal	lid	AB onderwijs internationalisering	Ontwikkelcentrum Netwerk vmbo Groen_Nieuw vmbo	Zuid
Teo de Groot	lid	AB Per 18 november 2016 onderwijs	Regio Noord	Noord
Ronald van der Vlies	lid	AB Per 1 januari 2018 onderwijs	Mede regio Midden	Midden
Maaïke Hagedoorn	lid	AB Per 16 november 2018 onderwijs	Regio Oost	Oost
Susan Potiek	Secretaris	DB interne zaken communicatie & pr website teksten / verslaglegging projecten onderzoek studiebijeenkomsten & excursies internationalisering	Communicatie & pr	Landelijk

1.4**Rooster aan- en aftreden opstellen**

Het bestuur van de Vereniging Buitengewoon Groen stelt rooster van aftreden vast.

Jaarlijks zal een lid van het bestuur aftreden. De zittingsduur is vier jaar.

Een lid is (eenmaal) herkiesbaar.

Bestuursleden VBG (vastgesteld op 7 april 2017, geactualiseerd 9 april 2018):

Naam	functie	Datum aantreden	Datum aftreden	opmerkingen
Cees de Jong	voorzitter	Augustus 2015	Augustus 2019	secretaris VBG van 2004-2015
Susan Potiek	secretaris	Augustus 2015		secretaris vanaf 2015
Clasien Grootendorst	Vice-voorzitter	Augustus 2006	Augustus 2020	
Bert van Opstal	lid	Augustus 2013	Augustus 2021	
Tonja Heeren	lid	augustus 2014	Augustus 2022	
Teo de Groot	lid	Augustus 2016	Augustus 2024	
Ronald vd Vlies	lid	Januari 2018	Augustus 2026	
Maaïke Hagedoorn	lid	November 2018	November 2022	
Hans Meinders	lid	Augustus 2007	Augustus 2018	
Mirjam Lageschaar	lid	Augustus 2008	Augustus 2017	
Vic Asselberghs	adviseur	Augustus 2011	Augustus 2016	

1.5 Algemene Ledenvergadering in Bleiswijk op 15-12-2017

Het verslag:

De 23e Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Buitengewoon Groen heeft plaatsgevonden op vrijdag 15 december 2017 te Bleiswijk.

Verslag vast te stellen op ALV november 2018.

Thema: **Een ALV om op te (vr)eten!**

Het thema 'Food' staat centraal (voedselproductie en -bereiding, gezondheid, voedseltransitie en leefstijl) met meerdere sprekers, voor profielen Groen en D&P.

Programma op hoofdlijnen:

09.15 uur	Opening, VBG-verenigingszaken, VBG-studiereis 2017,
10.20 uur	Koffie/ontmoeting
10.45 uur	Inleiding Arry Verhage (SOL)
11.00 uur	Workshopsronden (i.h.k.v. de beroepsgerichte programma's en ontwikkeling keuzevakken)
12.45 uur	Groepsfoto, afsluiting
13.00 uur	Afsluiting en dankwoord, lunch en rondleiding

Verslag

Op 15 december 2017 vanaf ongeveer 8.15 uur arriveren de VBG-leden in Bleiswijk bij de Melanchthon Business School (MBS) adres: Wilgenlei 2b. Ontvangst met koffie, thee en voor ieder een naambadge.

Om 9.15 uur opent Cees de Jong (Voorzitter van de VBG en directeur van de MBS) deze 23ste algemene ledenvergadering van de Vereniging Buitengewoon Groen. Hij heet ieder welkom en vertelt over het thema van deze ALV. Het werkveld van food (voeding) beslaat de gehele keten van productie tot consumptie. Voeding in relatie tot gezondheid, welbevinden en beleving is een steeds belangrijker thema, breed in de maatschappij.

Rode draad hierbij is dat er behoefte is aan medewerkers die kennis hebben van de herkomst van producten, weten welke stappen zijn gezet in het productieproces en wat de relatie is tussen voeding en gezondheid.

Voort vertelt hij over de visie van de MBS, het school-businessmodel en de inrichting van de spiksplinternieuwe school die daarop aansluit. De complete tekst is als bijlage in het verslag van de ALV 2017 opgenomen..

Toelichting op het programma volgt door Clasiën Grootendorst (Vicevoorzitter van de VBG). Zij licht de onderdelen van het programma van deze dag toe.

VBG-verenigingszaken zoals de jaarrede 2017, Belronde 2017, diverse verslagen, de twee workshoprondes met steeds een keuze uit vijf workshops, de organisatie rondom de groepsfoto en de afsluiting.

Cees de Jong spreekt de VBG-jaarrede 2017 uit met de titel 'De Kool en de geit (sparen).' Waarbij hij terug kijkt op de ontwikkelingen en activiteiten van het afgelopen verenigingsjaar om daarna samen met leden vooruit te blikken naar de periode die komen gaat. Het doel van de jaarrede is tweeledig in de zin dat het zowel ingaat op een aantal interne verenigingszaken als ook aandacht voor externe zaken zoals inhoudelijke

onderwerpen die in de sector spelen en of in de groene onderwijskolom waarvan vmbo Groen tenslotte de basis vormt. Hij benoemt een aantal transitie's; in de samenleving, de Groene beroepskolom en voedselproductie. En de rol voor de VBG hierin. Voorts stipt hij de diverse werkzaamheden en speerpunten van de vereniging aan. Hij geeft hierbij aan om dit alles te bereiken een krachtige vereniging nodig is die de individuele VBG-scholen bijstaat in de regio's. Ook komend jaar staat de regio meer en meer centraal. Met elkaar, niet zonder elkaar voor vernieuwd groen onderwijs. Zeker ook omdat het bestuur van de VBG met de

voeten in de klei staat en weet hoeveel energie nodig is op de scholen om goed Groen onderwijs mogelijk te maken. Het gaat daarbij om de VBG-hoofddoelstelling 'zoveel als mogelijk vmbo-leerlingen in contact te brengen met de groene sector'.

Hij wenst alle leden daarbij nu en in de toekomst buitengewoon veel succes bij en geeft aan dat zij kunnen rekenen op het bestuur. De complete jaarrede is als bijlage (bijlage 1) toegevoegd aan dit verslag.

Vervolgens geeft hij Susan Potiek (secretaris VBG) het woord over de VBG-studiereis 2017 naar Oslo.

De VBG-studiereis naar Noorwegen vond plaats op 27 - 30 september 2017. 30 VBG-leden hebben deze reis gemaakt, onderling contacten versterkt/ideeën uitgewisseld en daarnaast veel opgestoken over het thema Persoonsoorming ('Bildung'). Een samenvatting: Het onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling van jongeren tot gelukkige en zelfverantwoordelijke volwassenen. De schoolomgeving fungeert als een sociale en veilige oefenplaats, afgebakend van de buitenwereld en gericht op zelfontplooiing. Op weg naar een toekomstige plaats in de maatschappij met een diploma (kwalificatie) en in omgang met anderen in de onze maatschappij (socialisatie). Autonoom en onafhankelijk worden in denken en handelen (persoonsoorming) is daarbij een vereiste. Denk hierbij aan de ontwikkeling van intrapersonlijke vaardigheden waarbij jongeren steeds zelfstandiger keuzes maken die hun persoonlijke welzijn bevorderen. Daar waar het écht om gaat in het leven en begint bij jezelf.

Met de Noorse onderwijscollega's zijn we hierover in gesprek gegaan en hebben we ons laten inspireren door de Noorse aanpak gericht op het coachen van jongeren bij dergelijke keuzes.

Dit heeft o.a. een top-40 opgeleverd met kleine en grotere ideeën om 'morgen' toe te passen op onze eigen scholen. Deze trip was een groot succes! Verslag van deze reis is te vinden op: zie [www.vbg-scholen .nl](http://www.vbg-scholen.nl)

Vervolgens presenteert zij enkele highlights aan uit de verzamelde gegevens van VBG-Belronde 2017: Zie verderop in dit verslag.

Voorts komen aan de orde:

- Het verslag van de ALV 2016,
- Het jaarverslag VBG 2017 inclusief de financiële verantwoording,
- Het voorstel voor de herziene berekening van de VBG-contributie voor 2018.

Alle leden hebben deze stukken ook voorafgaand aan de ALV per mail ontvangen. Elk item wordt kort aan de orde gesteld en toegelicht. Door een applaus van de leden worden de verslagen vastgesteld en het voorstel voor de contributie 2018 aangenomen.

Foto: Door een applaus van de leden worden de verslagen vastgesteld en het voorstel aangenomen.

>>

Afscheid bestuurslid Mirjam Lagenschaar:

Daarna volgen woorden van dank voor de inzet van Mirjam Lagenschaar. Zij is bestuurslid van de VBG geweest van 2008 t/m 2017. Namens de VBG spreekt Cees de Jong, voorzitter van de VBG, het afscheidswoord uit.

Beste Mirjam,

We kennen elkaar nog uit de tijd van werkplekkenstructuur. In 2003-2004 hebben we daaraan gewerkt op St. Canisius in Tubbergen in Twente. Het bijzondere was dat jullie zowel WPS implementeerden in de afdelingen Zorg & Welzijn als in Groen, dat toen nog Landbouw heette. Ook later heb je met de school meegedaan aan het landelijke project 'competentieleren in het vmbo', en 'de groene schakel', waarbij SHL-competenties werden benoemd in gedragstaal op niveau van de 3 leerwegen. Het is wellicht fijn voor jou om te weten dat dit materiaal nu wordt benut om '21^e eeuwse vaardigheden' te concretiseren voor leerlingen en voor docenten.

In 2008 heeft de VBG je benaderd om lid te worden van het bestuur. Als boerendochter en verantwoordelijk voor de afdeling Landbouw heb je daar niet lang over hoeven na te denken. Binnen het bestuur ben je steeds actief geweest in de portefeuille onderwijs. Binnen de voormalige AOC Raad heb je de VBG vertegenwoordigd bij de promotie van de groene sector.

Vanaf 2009 heeft de VBG ingezet op regionalisering. Samen met Hans Meinders was je kartrekker voor de regio Oost: je kent alle mensen op de scholen (Oldenzaal, Vorden, Aalten, Raalte, Ommen, Hardenberg). De complete tekst is terug te lezen in het verslag ALV 2017

Er wordt nog Italiaans gesproken en Mirjam ontvangt een toepasselijk cadeau namens de VBG.

Lieve Mirjam,
Bedankt voor het werk voor VBG !
Alle goeds gewenst !

Welkom nieuw bestuurslid Ronald van der Vlies

Ronald van de Vlies, directeur van **De Lingeborgh** in Geldermalsen. De Lingeborgh is vestiging van scholengemeenschap Lek & Linge. De school verzorgt vmbo en havo. Een echte VBG-school met maar liefst vijf profielen: Zorg & Welzijn, Economie & Ondernemen, Horeca, Bakkerij en Recreatie, Dienstverlening & Producten en Groen. Ronald is bevoegd voor het vak biologie. Hij is onder andere directeur geweest van Kempenhorst in Oirschot, ook een VBG-school. Ronald versterkt de regio Midden van de VBG.

Na jaren vertegenwoordiging in het bestuur door de vorige directeur de heer Vic Asselberghs (hier in ons midden) is De Lingeborgh nu weer terug op de oude positie binnen de vereniging.

10.30 uur Koffie/ontmoeting

10.45 uur Plenaire inleiding door de heer Arry Verhage (SOL)

Hij schetst een beeld van de voedselinnovaties in Nederland; eiwittransitie, webwinkels en platforms, food-events, voedselverspilling, korte ketens, stadlandbouw ed.

In bijlage 4a is zijn PowerPointpresentatie bijgevoegd.

Vanaf 11.00 uur volgens er twee rondes met workshops i.h.k.v. de beroepsgerichte programma's en ontwikkeling keuzevakken.

Workshop 'Leren en werken in de voedingsindustrie'

Door de heer Arry Verhage
SOL, Projectleider Human Capital Agenda (HCA) Food & Feed
<https://www.sol-online.nl/>

De voedingsmiddelenindustrie is de grootste maakindustrie van Nederland: voedselproductie/-bereiding, gezondheid en voedseltransitie. Goed voor zes procent van de totale werkgelegenheid in Nederland. De sector ontwikkelt voortdurend en biedt een interessant beroepsperspectief voor jongeren. Een schets van de sector en de samenwerkingen die de afgelopen jaren ontstaan zijn tussen bedrijven en mbo-opleidingen. De SOL (Stichting Opleidings- en Ontwikkelingsfonds in de Levensmiddelenindustrie) is het O&O fonds voor de levensmiddelenindustrie. De SOL geeft uitvoering aan de HCA en draagt bij aan de instroom van 1.600 goed opgeleide mbo en hbo werknemers per jaar en het bekwaam, productief, gemotiveerd en gezond houden van de 135.000 werknemers die in deze sector werkzaam zijn.

Workshop: Een 'Goud Groen carrière-pad'

Door de heer Mark Dees

Directeur Aeres vmbo-mbo, Ede

Hoe is het gesteld met de doorstroom van vmbo-leerlingen naar MBO Groen? Hierbij werken we met leerlingen aan een: 'Goud Groen carrière pad'. Hoe kunnen we trots zijn op de beroepsgerichte route tot het HBO?

Interactieve workshop met tips, aanpak en in gesprek over allerlei bewezen manieren uit het vmbo onderwijs in de Food Valley voor een verhoogde doorstroom naar Groen onderwijs.

Workshop Viva Las Vega's

Door Pablo Moleman

<https://www.vivalasvegas.nl/>

Minder vlees eten is de belangrijkste trend op het gebied van duurzame voeding. Dat is goed voor onze gezondheid én het milieu. Steeds meer jongeren kiezen voor een veganistisch dieet.

Viva Las Vega's is een stichting die (meer) plantaardig eten promoot. Voor onze gezondheid, voor het milieu, de medemens en voor de dieren. We werken daarbij samen op allerlei niveaus in de samenleving: op consumentenniveau, bedrijfsniveau én in het onderwijs.

In de onderwijsactiviteiten van *Viva las Vega's* streven wij ernaar leerlingen bewust te maken van hun eigen

maatschappelijke verantwoordelijkheid en bereiden we ze voor op veranderingen in de voedingsindustrie en samenleving. Hoe pak je als docent zo'n veelomvattend thema als plantaardige voeding aan? Wat is er al ontwikkeld op dit gebied? Op veel thema's zijn daar ingangen: productontwikkeling, voedseldistributie, dierenwelzijn, duurzaamheid en meer! Vanuit eigen ervaring vertelt *Viva Las Vega's* hoe je dat aanpakt in de klas en binnen de school.

Workshop Agrifood sector versterken door 'Dutch Agri Food Week' (DAFW)

Door Inge Homan, programmaleider DAFW

www.dafw.nl

Dutch Agri Food Week is het nationale podium in oktober waarin door heel Nederland van alles te beleven is rondom de Agri & Food sector. Eén van de ambities van Dutch Agri Food Week is meer studenten, leerlingen en professionals op de arbeidsmarkt voor de agrifood sector interesseren tijdens 150 evenementen met zo'n 50.000 bezoekers.

MBO Voeding

Door Marion van Nimwegen, beleidsmedewerker Strategie en Innovatie Lentiz Onderwijsgroep

De belangstelling voor voeding neemt enorm toe. Bijna alle AOC's bieden dit dossier inmiddels aan, onder de naam Food & Lifestyle, masters of Food, Wellness & lifestyle ed. Een dossier breder dan alleen voeding! Na het basisdeel zijn verschillende profielen op meerdere niveaus mogelijk zodat ook aspecten als productie, technologie en voorlichting aan bod kunnen komen. Centraal staat steeds het thema: Gezondheid. Dit dossier biedt ook mooie kansen voor het VMBO!

Groepsfoto deelnemers ALV 2017 in de hal van MBS:

Tijdens de afsluiting vertelt Bert van Opstal (bestuurslid) dat op dit moment nieuwe VBG-schildjes in de maak zijn. Deze worden gemaakt door leerlingen van het Elde College te Schijndel. Hij toont een prototype en meldt dat elke VBG-school een eigen VBG-schildje in maart 2018 tegemoet kan zien. De verzending heeft inmiddels plaatsgevonden.

Bert van Opstal en Susan Potiek (secretaris VBG) bedanken de gastsprekers van deze dag voor hun inzet tijdens de workshops. Voorts bedanken zij de collega's van gastschool Melanchthon Business School voor hun gastvrijheid en goede organisatie van de dag én alle VBG-leden voor hun aanwezigheid.

Bedanken gastsprekers

Bedanken collega's MBS

Rond 13.15 uur volgt een gezamenlijke lunch verzorgd door de MBS. Tijdens de lunch is er volop gelegenheid voor ontmoeting, kennismaking, kennisdeling en wederzien.

Op vrijwillige basis nemen nog vele VBG-leden deel aan de rondleidingen.

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid en belangstelling!
Namens het bestuur van de VBG,

Jaarrede VBG 2017: 'De kool en de geit (sparen)'

Door Cees de Jong, voorzitter VBG

Geachte leden van de Vereniging Buitengewoon Groen,
Voor u staat een trotse voorzitter.
Trots op de leerlingen, trots op haar leden en bestuur.

Fijn dat we weer een grote opkomst hebben met ca. 55 deelnemers.

Op deze 23^e ALV kijk ik met u graag terug op de ontwikkelingen en activiteiten van het afgelopen verenigingsjaar om daarna samen met u vooruit te blikken naar de periode die voor ons ligt.

Functie ALV

Voorafgaand is het goed nog weer eens de functie van de Algemene Ledenvergadering toe te lichten.

De ALV binnen onze vereniging bestaat uit een in de statuten verplicht vastgelegd huishoudelijk deel, dat een intern overzicht geeft van de VBG. Vaste onderdelen zijn het Jaarverslag en met de concept-notulen van de voorgaande ALV.

[Het jaarverslag geeft een overzicht van alle bestuursactiviteiten binnen en buiten de vereniging, geeft een financieel overzicht weer, beschrijft de digitale communicatie via de website, geeft de stand van zaken weer bij alle leden via de belronde, beschrijft projecten, onderzoek, regionale en landelijke studiedagen, excursies, waaronder de jaarlijkse buitenlandse excursie].

Daarnaast geeft het bestuur haar voornemens weer door vooruit te blikken met speerpunten en activiteitenplannen voor het komende verenigingsjaar.

Voorts staan er mededelingen vanuit de vereniging en het bestuur op de agenda. Dit jaar is er een bestuursvoorstel voor een nieuwe regeling van de contributie en is er een bestuurswisseling actueel.

Met de ALV verantwoordt het bestuur zich aan de leden.

Binnen deze vereniging organiseert het bestuur op de ALV ook een inhoudelijk deel.

Sinds de ALV deze opzet kent is de belangstelling ervoor sterk toegenomen. De afgelopen jaren hebben we vrijwel continu ca. 60 personen deelgenomen.

Op deze wijze faciliteert de ALV ontmoeten en uitwisselen, zaken die zeer op prijs worden gesteld door onze leden.

Tenslotte wil ik u erop wijzen dat de leden ook onderwerpen kunnen inbrengen voor de agenda van de ALV.

Doel jaarrede

Het doel van de jaarrede is tweeledig in de zin dat het zowel ingaat op een aantal interne verenigingszaken als aandacht heeft voor externe zaken zoals inhoudelijke onderwerpen die in de sector spelen en of in de groene onderwijskolom waarvan vmbo Groen tenslotte de basis vormt.

Transities

Vorig jaar heb ik het met u gehad over de snelle veranderingen die zich in onze samenleving en in de beroepen sector breed en -overstijgend voltrekken.

De onvoorspelbaarheid van de arbeidsmarkt is een feit en traditionele inrichtingen van onderwijs voldoen steeds minder. We kunnen spreken over de transitie van de arbeidsmarkt. Dat is niet nieuw in de geschiedenis: beroepen verschijnen en verdwijnen weer. Het nieuwe is echter dat het steeds sneller lijkt te gaan. Sneller dan we met het huidige opleidingssysteem kunnen bijhouden. Daar moeten antwoorden op worden gevonden.

Er zijn veel meer transities waarneembaar en benoemd dan de transitie van de arbeidsmarkt. Denk bijvoorbeeld aan de transitie van de economie, de energietransitie, informatietransitie en de transitie in de zorg. **Ook op gebied van voedselproductie en voedsel is de transitie inmiddels gestart.** Steeds meer mensen hebben een interesse in voeding, willen bewuste keuzes maken voor producten die gezond zijn en op eerlijke, duurzame en diervriendelijke wijze tot stand zijn gekomen.

Transities zijn aan de orde van de dag. Je kunt er al een aantal jaren studies in volgen. We hebben al een tijdje onze nationale transitieprofessor Jan Rotmans (Erasmus universiteit).

Een **transitie** is een systeeminnovatie dat wil zeggen een structurele, complexe en onomkeerbare verandering die het resultaat is van op elkaar inwerkende en elkaar versterkende ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld economie, cultuur, technologie, instituties en natuur & milieu. Transities zijn niet alleen technologisch van aard. Ze slagen alleen als ze worden geaccepteerd. De meeste maatschappelijke transities nemen veel tijd in beslag op dit moment; studies geven aan dat tenminste een generatie nodig is.

Terug naar voedselproductie

Een voorbeeld van een transitie of systeeminnovatie is de ontwikkeling in Nederland naar grootschalige, intensieve landbouw, om te zorgen voor goedkoop en voldoende voedsel. Bij de oudere collega's bekend ging

die ontwikkeling samen met rationalisering van de productie, mechanisering en specialisatie. Kleine gemengde bedrijven verdwenen uit Nederland en er ontstonden aparte en grote akkerbouw- en veehouderij- en veevoederbedrijven. Ook binnen sectoren werd nog doorgespecialiseerd. Zo zijn er nu binnen de pluimveehouderij bijvoorbeeld aparte bedrijven voor eierproductie en voor vleeskippen.

Deze transitie ging samen met andere structuuraanpassingen. Zo ging de overheid onderzoek, onderwijs en voorlichting aan boeren en tuinders financieren (het zogenoemde OVO-drieluik) om te zorgen dat nieuwe kennis werd ontwikkeld en dat de beroepsgroep die snel ging toepassen. Met productsubsidies werd de productie kunstmatig gestimuleerd. Ruilverkaveling maakte een betere indeling van het land mogelijk. En banken hielpen mee door het verstrekken van leningen aan boeren/tuinders, voor investeringen in de vernieuwing van hun bedrijven. Zo heeft Nederland zich ontwikkeld tot een 'exportland-bij-uitstek' van landbouwproducten. Er is geen land dat per m² zoveel produceert als het onze.

Sinds het einde van de vorige eeuw kwamen echter steeds meer negatieve neveneffecten aan het licht, die inmiddels aanleiding geven tot de volgende systeeminnovatie. Als we naar het voorbeeld van de intensieve veehouderij kijken is het rijtje nadelen snel gemaakt:

- het mineralenoverschot door gebruik van geïmporteerde soja
 - massale uitbraken van dierziekten zoals vogelpest, MKZ, BSE en Q-koorts met hun gevolgen voor de volksgezondheid
 - de emissies van broeikasgassen door het vee
 - het gebruik van pesticiden met gevolgen voor de volksgezondheid
 - het ontstaan van antibiotica-resistente bacteriën door structureel gebruik daarvan
 - slecht dierenwelzijn en misstanden in veehouderijen
- En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Het eerst was er aandacht voor het mineralenoverschot (de mestproblematiek) in het kader van de vermessing van ons land. De broeikasgasemissies door vee, zijn nu onderwerp van beleid als gevolg van de politieke aandacht voor de klimaatverandering. En ook dierziekten die volksgezondheidsproblemen opleveren en de antibiotica-resistentie zijn steeds meer onderwerp van politiek debat. De bestrijding van dierziekten door traditionele aanpakken van ophokken en ruimen staat steeds meer ter discussie. Dat komt door de radicaal veranderende opvattingen in de samenleving over dierenwelzijn en de minder belangrijke positie van de landbouw in de steeds sneller verstedelijkte samenleving in Nederland. Van alle kanten nam en neemt de druk op de veehouderij om drastisch te veranderen toe.

Bovenstaande situatie vraagt om een transitie, een systeeminnovatie waarbij een duurzame uitkomst voor natuur & milieu en een beter dierenwelzijn het geval is. Het genoemde systeem is sinds de eerste nadelen aan het licht kwamen steeds verder aangepast, op- en uitgerekt, waardoor het gezegde 'de kool en de geit sparen' van toepassing is. Inmiddels zijn alle grenzen overschreden en is het systeem niet meer houdbaar. De tijd van **de kool en de geit sparen** lijkt voorbij.

Mogelijke reacties op de VBG-scholen

In deze tijd zijn transities aan de orde van de dag. Dat maakt deze tijd voor sommigen van ons ook zo aantrekkelijk, terwijl anderen onder u een minder dynamisch perspectief ambiëren.

Belangrijker is de vraag op welke wijze de school haar leerlingen voorbereidt op transities. Met ons onderwijs willen we leerlingen maximaal voorbereiden voor een volgende stap in hun leerloopbaan en maatschappelijk leven. Wat is onze rol in het groene onderwijs op de VBG-scholen?

Transities hebben een dominante invloed op de maatschappij van vandaag en morgen. Om die reden is het belangrijk om de schoolvisie hierop aan te passen. Met elkaar wordt nagedacht over de koers die de school uitzet. Belangrijk in deze nieuwe visie is dat de toekomst van de leerlingen centraal komt te staan en dat het onderwijs hen daarop voorbereidt. Het begrip toekomtschool kom je al regelmatig tegen. De arbeidsmarkt in de toekomst laat zich minder goed voorspellen. Per opleidingsniveau zit daar wel verschil in, maar duidelijk is het besef dat de leerlingen zich een leven lang moeten blijven doorontwikkelen. De antwoorden van nu zijn nu eenmaal niet de antwoorden van morgen.

Hoe ga je om met de onzekerheid die transities met zich mee brengen? Veranderen roept een veelheid aan gedrag en emoties op. Een mens wil wel veranderen maar niet veranderd worden. Het voorbeeldgedrag van docenten speelt een essentiële rol voor onze leerlingen. En daar is moed voor nodig. In plaats van negatief te zijn voor grote veranderingen kunnen we de leerlingen wijzen op de kansen die ontstaan bij een transitie. Denk dan aan het Engelse woord change (veranderen) dat je met één letter omzet in het woord chance (kans). En we zouden leerlingen aanmoedigen zelf bij te dragen aan de toekomst, hoe eenvoudig dan ook. Leerlingen als toekomstmakers. Samen maken we onderwijs van en voor de toekomst. Dat betekent ook dat we in contact treden met onze omgeving en wel met alle belangengroepen: leerlingen, ouders, bedrijven en overheden en samen het onderwijs vormen. Op deze wijze bieden we een antwoord aan de snel veranderende, chaotische wereld met steeds weer nieuwe werkelijkheden.

Als groen onderwijs hebben we een streepje voor. Vorig jaar heb ik het gehad over groen DNA. Het groene onderwijs draagt extra bij aan de maatschappelijke bewustwording van de leerlingen op thema's als vergroening en duurzaamheid.

Door dit DNA zichtbaar te maken op school en in de omgeving buiten we onze unieke positie uit.

Dankzij het sterke kennis- en onderwijssysteem is de groene sector innovatief, internationaal toonaangevend en economisch en maatschappelijk van grote waarde voor Nederland. Ik zie de toekomst van onze sector dan ook met veel vertrouwen tegemoet.

Thema voeding

Vandaag hebben we het thema voeding voor de ALV gekozen.

U raadt het al: ook hier is een transitie (in dit geval naar een duurzaam voedselsysteem) gaande.

Op gebied van voeding werd tot voor kort vooral opleidingen aangeboden voor de wereld van de voedingsmiddelentechnologie. De trend is dat voeding in steeds meer sectoren een belangrijk thema is. Er is een nieuw werkveld aan het ontstaan met veel nieuwe banen, ook op mbo niveau.

Het werkveld van food (voeding) beslaat de gehele keten van productie tot consumptie. Voeding in relatie tot gezondheid, welbevinden en beleving is een steeds belangrijker thema, breed in de maatschappij.

Rode draad hierbij is dat er behoefte is aan medewerkers die kennis hebben van de herkomst van producten, weten welke stappen zijn gezet in het productieproces en wat de relatie is tussen voeding en gezondheid. Op dit domein richt zich een nieuwe opleiding 'Voeding & Voorlichting', waar ik graag uw aandacht voor vraag.

'Voeding & Voorlichting' richt zich veel meer op de consument. Niet alleen op de wereld van de voedingsmiddelenindustrie, maar juist ook op de grote behoefte aan medewerkers met voedingskennis die vanuit de consument denken en handelen. De verwachting is dat deze opleiding ook een andere en grotere doelgroep aantrekt dan de traditionele technologische doelgroep. Een doelgroep die nog bekend is met Groen onderwijs. Ook in het vmbo kunnen we dit belangrijke en iedereen rakende aspect van groen onderwijs benutten en daarmee onze opleidingen aantrekkelijker maken.

Ik vraag nu al uw aandacht voor de heer Arry Verhaghe die de veranderingen in de Foodsector kort zal toelichten, direct na de pauze.

In het laatste deel van de jaarrede heb ik nog enkele mededelingen over het examenprogramma, de landelijke toetsenbank vmbo, lesmateriaal vmbo Groen, de afronding van de MIP en het Platform vmbo Groen.

Examenprogramma vmbo Groen

Nadat ca. 80 % van de scholen met een vmbo-licentie in 2016 op weg waren gegaan is de resterende groep scholen afgelopen augustus met het nieuwe examenprogramma gestart.

Het nieuwe examenprogramma wordt niet veranderd tot 2020. Dit is landelijk beleid voor alle profielen vmbo. Voor 2021 zijn wel kleine veranderingen te verwachten in de syllabus. Het centrale kwadrant met de 4 profielmodulen blijft echter onveranderd.

Binnen het netwerk vmbo Groen is afgesproken in de loop van 2018 (waarschijnlijk na afloop van het centrale examen) profiel Groen breder en dieper te evalueren met als doel een herziening in 2022 te realiseren. Hoe deze evaluatie wordt ingericht en wie daar bij worden betrokken is nog niet bekend. Voorlopig ziet het beeld eruit dat er een 'veldraadpleging' zal plaatsvinden, dat zal leiden tot voorstellen, die worden besproken door de vernieuwingscommissie profiel Groen.

Namens de vernieuwingscommissie wordt dan een aangepast voorstel aan de projectleiding c.q. het ministerie voorgelegd die na bekrachtiging een opdracht kan geven aan de syllabuscommissie om de wijziging in te vullen. Hier gaat enige tijd overheen, ca 3-4 jaar. In de vernieuwingscommissie hebben twee VBG-leden zitting, nl. Harry te Riele (CCS Raalte) en Bert van Opstal (Campus013 Tilburg).

Bert van Opstal is aanwezig en kan vragen over het proces in detail beantwoorden.

Lesmateriaal

Het afgelopen jaar heeft het bestuur meerdere gesprekken gevoerd met de directie van het Ontwikkelcentrum over het lesmateriaal met name over de prijs/kwaliteitverhouding en de vorm waarin het materiaal werd aangeboden.

In december was er het laatste gesprek ook over het verdwijnen van de Educatieve Content Catalogus: onze digitale informatiebank.

Eind 2017 is er een nieuwe directeur aangesteld bij het Ontwikkelcentrum.

Vanwege bedrijfseconomische redenen stopt het Ontwikkelcentrum per 1-8-2018 met alle kleine en verouderde producten, die niet meer bij het nieuwe profiel vmbo Groen passen zoals Rekengroen, Hands on, Vakwerk, e.d. Er zijn nog maar twee producten: voor de onderbouw: *Wereldoriëntatie* en voor de bovenbouw: *profiel Groen*. Na veel discussie is bereikt dat de Servicepagina (de opvolger van de ECC) blijft bestaan én is losgekoppeld van de andere producten en kost € 16,50 per twee jaar

(zie ook pagina 22 van het Jaarverslag 2017).

De Groene Norm

In alle gesprekken met de directeur van De Groene Norm is geen overeenstemming bereikt. Voor de 8 geïnteresseerde scholen moest een enorm instapbedrag worden betaald waarbij ook geen rekening werd gehouden met de aantallen leerlingen. Er loopt nog een initiatief van SPV (Jan van Nierop) voor een hernieuwd gesprek. Simultaan wordt door het ministerie overwogen de subsidieperiode voor de landelijk toetsenbank vmbo te verlengen in 2018.

MIP

Kent u de afkorting nog? Het Meerjarig Investeringsprogramma dat door de VBG is benut scholen te faciliteren in hun zoektocht praktijkleren op een andere wijze mogelijk te maken. In totaal 28 VBG-scholen hebben meegedaan om met partners in de buurt praktijkleren mogelijk te maken.

Vorig jaar is het project opgeleverd met o.a. het Magazine.

Dit jaar waren nog enige middelen gereserveerd voor verder onderzoek naar de onderwijskundige borging van praktijkleren en de verdienmodellen per school.

Begin 2018 verschijnt het rapport.

Platform vmbo Groen

Onlangs heeft het bestuur van de VBG gesproken met het DB van de AOC Raad over het gezamenlijk oprichten van een platform vmbo Groen onder de SPV.

Afgelopen jaar is door de VBG op regionaal niveau gestart de bijeenkomsten open te stellen voor de collega's van naburige vmbo-vestigingen van AOC's. In alle regio's is dat ook gebeurd. Op die wijze kunnen met name docenten veel beter met elkaar in de regio samenwerken aan de kwaliteit van hun dagelijks onderwijs.

In de **Stichting Platforms vmbo** zijn alle profielen van het vmbo verenigd, behalve Groen.

In de Stichting Platforms vmbo (SPV) werken docentenplatforms samen aan het vmbo. SPV richt zich op de beroepsgerichte profielen én de avo-vakken. Onder het motto 'samen waar het kan, apart waar dat wenselijk is' bundelen platforms hun krachten en vormen zij één vmbo-gezicht en één gesprekspartner voor het vmbo-veld. SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCW en EZ, de VO-raad, de MBO Raad, de AOC Raad, S-BB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven. Dit alles met als doel de leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep.

Tenslotte

We hebben ons verenigd in een vereniging die in deze transitieperiode meer dan ooit zijn waarde bewijst. Binnen de kolom neemt de VBG een aantal rollen op die zijn verankerd in de nieuwe statuten in de vereniging: zoals verbetering groen imago én aantrekken en doorstromen van leerlingen. Juist de VBG-scholen spelen een rol door hun groen-grijze karakter ook niet oorspronkelijk uit de groene sector afkomstige jonge burgers aan te kunnen trekken.

Het is belangrijk onze scholen op de kaart te blijven zetten, bijvoorbeeld als lokale kenniscentra voor groene leefomgeving en gezonde voeding.

We gaan door komend jaar met het benaderen van collega-scholen om samen keuzevakken aan te bieden. We gaan aan de slag met platformvorming, samen met de AOC Raad.

Speerpunten 2018

Ik neem nu de speerpunten voor het komend jaar met u door.

Om dit alles te bereiken hebben we een krachtige vereniging nodig die de individuele VBG-scholen bijstaat in de regio's. Ook komend jaar staat de regio meer en meer centraal. Met elkaar, niet zonder elkaar voor vernieuwd groen onderwijs.

Zeker ook omdat wij als bestuur met onze voeten in de klei staan weten we hoeveel energie nodig is op de scholen om goed groen onderwijs mogelijk te maken. Het gaat daarbij om onze hoofddoelstelling zoveel als mogelijk vmbo-leerlingen in contact te brengen met de groene sector in transitie.

Wij wensen u daarbij nu en in de toekomst buitengewoon veel succes.

U kunt rekenen op het bestuur!

Bedankt voor de aandacht !

Namens het bestuur VBG,
Cees de Jong, voorzitter

Algemene ledenvergadering VBG

Speerpunten in 2018

- Doorontwikkeling VBG-regio's
- Platform vmbo Groen (samen met AOC Raad)
- Nieuw examenprogramma vmbo
- Studiebijeenkomsten en -excursies
- Lesmateriaal
- Pr & communicatie
- Samenwerking in de groene kolom

Vereniging Buitengewoon Groen

Statuten VBG

Als **kompas** gebruik ik onze nieuwe VBG-statuten en dan met name artikel 2 waar 5 centrale doelstellingen de essentie van de VBG aangeven:

- Het behartigen van de belangen van VO-scholen en -scholengemeenschappen met een groene licentie (binnen OCW-verband)
- Het professionaliseren van de opleidingen van vakdocenten en het onderwijs van voornoemde VBG-scholen (personeel, organisatie en inhoud)
- Zoveel als mogelijk leerlingen in het vmbo actief in aanraking te brengen met het groene profiel, via onze unieke 'groen-niet-groene' brugfunctie intern én extern naar VO-scholen met keuzevakken Groen
- Leerlingen optimaal opleiden binnen een realistische groene context praktijkleren (met lokale partners)
- Bevorderen van de doorstroom van leerlingen van vmbo naar mbo Groen

2. WEBSITE VERENIGING BUITENGEWOON GROEN

Communicatie vormt de ruggengraat van de vereniging

In het activiteitenplan is te lezen welke reguliere activiteiten het bestuur uitvoert binnen de netwerken van de groene beroepskolom en intern binnen de vereniging.

Om de communicatie op een hoger plan te tillen heeft het bestuur in 2009 een communicatieplan voor de vereniging vastgesteld. Een belangrijke aanbeveling in het communicatieplan was een eigen website te starten.

Website www.vbgsscholen.nl

Wat ging vooraf:

Met de beschikbaar gestelde subsidiegelden (Rabobank) is een website ontworpen, ingevuld en in werking gesteld (op de ALV op 12 november 2010 in Elst).

In 2011 zijn mogelijkheden ervan verder verkend en in 2012-2013 is onderzocht in hoeverre een elektronische nieuwsbrief tot de mogelijkheden behoort. De elektronisch nieuwsbrief wordt in het najaar 2013 verder ontwikkeld en aan de website verbonden. In 2014-2015 wordt de nieuwsbrief in werking gesteld. Met het lanceren van de website van de vereniging is de 'Nieuwsbrief VBG' (die vier per jaar verscheen met een oplage van meer dan 100 exemplaren) verdwenen.

Het beheren van de website vraagt veel aandacht van het bestuur en de VBG.

Het beheerplan dat is opgesteld (2011) biedt voldoende structuur. Actualiteit, snelheid en service zijn daarbij kernwoorden.

De redactie van de website wordt ingevuld door de secretaris.

Het plaatsen en beheren van berichten en aanvullende technische activiteiten wordt ingevuld door bestuurslid Tonja Heeren (Elde College te Schijndel).

Opbouw VBG-website:

Home

Bevat een overzicht van alle verenigingsactiviteiten, chronologisch opgebouwd. Steeds staat het meest nieuwe bericht vooraan. Met een klik komt de lezer steeds een bericht verder, terug in de tijd.

Berichten

Hierop plaatsen we nieuwsbrieven voor de leden met een regelmaat van vier keer per jaar. Ook bijzondere berichten van onze scholen worden hierbij opgenomen.

Wat doen wij?

Bevat een samenvatting van het doen en laten van de vereniging (historie, missie ed.).

School aanmelden

Hier kun je je school aanmelden of aanmelden voor een nieuwsbrief.

Over VBG

Bevat informatie over de aangesloten scholen en de bestuursleden

3. OVERIGE ZAKEN

3.1a Belronde VBG 2017

Voor de vereniging, zowel voor de individuele scholen als het bestuur is de belronde belangrijk.

De belronde wordt jaarlijks gebruikt om een beeld te krijgen van de stand van zaken op de VBG-scholen voor onder andere de afstemming van het activiteitenplan van de vereniging.

De belronde 2016 is wederom digitaal in het najaar afgenomen.

Samenvatting

In totaal zijn er bij aanvang van schooljaar 2017-2018 vijf regio's in de VBG met in totaal 36 VBG-scholen. Van de 36 VBG-scholen hebben (er op 09-12-2016) 33 hun vragenlijst ingeleverd. De resultaten van de belronde zijn dus gebaseerd op 92 % van de VBG-scholen.

Leerlingaantallen 2017-2018

Dit jaar is het aantal VBG-scholen 36.

In 2017 nemen op de VBG-scholen in totaal **ca. 1780 leerlingen** deel aan VMBO Groen (alleen de bovenbouw). Dat komt neer op een **gemiddelde van 51 leerlingen per school**.

Telling november 2014: 1650 voor 34 VBG-scholen met gemiddeld 49 leerlingen.

Telling November 2015: 1906 voor 36 VBG-scholen met gemiddeld 53 leerlingen.

Telling November 2016: 1760 voor 36 VBG-scholen met gemiddeld 49 leerlingen.

Telling November 2017: 1780 voor 36 VBG-scholen met gemiddeld 51 leerlingen.

Teljaar	Aantal leerlingen vmbo Groen op VBG-scholen (bovenbouw vmbo)	Relatieve omvang VBG (1750 = 100 %)
2006	1650	94 %
2007	1700	97 %
2008	1800	103 %
2009	1890	108 %
2010	1800	103 %
2011	1750	100 %
2012	1650	94 %
2013	1600	91 %
2014	1650	94 %
2015	1906	109%
2016	1760	101%
2017	1780	102 %

Aantallen VBG-leerlingen 2017-2018 verdeeld per leerweg:

Aantallen VBG-leerlingen verdeeld per leerweg over Profiel Groen en Groene keuzevakken binnen Dienstverlening en producten en overige profielen:

Totaal 28 VBG-scholen in leerjaar 3: 893 leerlingen

Totaal 28 VBG-scholen in leerjaar 4: 843 leerlingen

Totaal overig scholen, geen informatie aangeleverd (schatting): 44 leerlingen

Verdeling van deze 1780 leerlingen over de leerwegen en profielen:

28 scholen febr 2018					
leerweg ↓	Profiel Groen	Profiel o.a D&P met groene keuzevakken			
LWT3	9	0			
BB3	227	20			
KB3	356	81			
GL3	121	79			
	713	180		op MBO Groen	
LWT4	12	5		11	LWT
BB4	257	27		117	niv 2
KB4	307	48		153	niv 3
GL4	94	93		64	niv 4
	670	173			
schatting 6 scholen niet ingeleverd	44			15	
totaal →	1427	353	1780	360	

Doorstroom naar MBO Groen:

360 leerlingen stromen van de VBGscholen vanuit het vierde leerjaar (20%) door naar MBO Groen. Deze leerlingen zijn verdeeld over meerdere MBO-niveaus (zie tabel hierboven, rechterkolom).

Praktijkleren:

26 VBG-scholen geven aan dat zij (2017-2018) praktijkleren organiseren voor hun leerlingen. Onder praktijkleren wordt hierbij verstaan dat de school een proactieve houding inneemt bij het organiseren van praktisch onderwijs, in samenwerking met/bij bedrijven in de regio.

26 VBG-scholen	% praktijkleren binnen het programma
5	< 5%
4	05 - 9%
4	10 - 19%
5	20 - 29%
4	30 - 39 %
2	40 - 49%
2	> 50%

Als succesfactoren van praktijkleren op de VBG-scholen zijn o.a. aangegeven:

- Samenwerking met lokale bedrijven en instellingen wordt expliciet vormgegeven
- Contextrijke leeromgeving voor leerlingen met een mix van theorie en praktijk
- Actuele kennis van Groen komt op deze wijze de school in; kenniscirculatie tussen school en externe partijen
- Regionale bekendheid van de school in de regio door betrekken van diverse instellingen en toeleverende scholen bij vormgeven van praktijkleren
-

Mogelijke onderwerpen in de regio oppakken:

- Keuzedeel 'Tuinontwerp & aanleg' volledig in leerbedrijf afronden
- Milieu, water en duurzaamheid (3x genoemd)
- Meer buitenschoolse korte projecten van diverse aard
- Praktijkleren binnen D&P (5x genoemd)
- LOB integratie in lessen leerjaar 3 en 4
- Hoe meer leerlingen voor Groen aan te trekken?
- Samenwerking/uitwisseling tussen VBG scholen
- Ervaringen examineren in lj 3, lesmateriaal, profiel en keuzedelen
- Doorlopende leerlijnen met MBO (4x genoemd)
- Transport en logistiek binnen Groen
- Nieuwe keuzevakken
- Digitaal keuzevakken toetsen

In 2017 is het aantal VBG-scholen gelijk gebleven.

Nieuwe leden:

Eind 2017 heeft Elimschool te Hellendoorn zich als nieuw lid aangemeld bij de VBG. Ook is er interesse van Het Kwadrant te Weert en (eind 2018) enkele vmbo-scholen in de provincie Zeeland/Zuid Holland (na opheffing AOC Edudelta en herverdeling van vmbo Groen in de regio) Wel hebben 3 scholen aangegeven dat door wijzigingen in directies, profielen, gemaakte keuzes en/of opheffen van afdelingen hun lidmaatschap op te gaan zeggen: Metameer te St. Anthonis, Ichthus College te Kampen en het Assink College te Eibergen.

Aantal scholen in 2018: in november 2018 telt onze vereniging 32 scholen met 33 locaties.

Dit jaar bieden weer meer VBG-scholen intersectoraal programma aan met behoud van Groen (bijvoorbeeld in groene keuzedelen), te weten: Carmel College Salland, St. Canisius, Ulenhof, Melanchthon Business School, Hub van Doornecollege, Campus 013, Commanderie College, Prinsentuin van Cooth, Varendonck College en CC Groevenbeek.

Grote scholen met de meeste leerlingen Groen zijn dit jaar met 246 (was 273 in 2016) leerlingen: Melanchthon Business School (MBS) Bleiswijk. Gevolgd door De Meerwarde te Barneveld met 124 leerlingen, het Van Lodenstein College Hoevelaken met 105 leerlingen (was 120 in 2016) leerlingen en Prinsentuin van Cooth te Halsteren met 101 leerlingen.

Kleine scholen wat betreft de opleiding vmbo Groen zijn: Dr. Aletta Jacobs te Hoogezand (15 leerlingen) en Campus Winschoten te Winschoten (16 leerlingen)

De slagingspercentages 2017/2018 zijn hoog. Bijna alle scholen tussen de 95 - 100 % (enkele scholen hebben deze vraag niet ingevuld).

Aantal docenten

De teams VMBO Groen zijn klein in omvang, hoewel één-pitters zelden voorkomen. De meeste scholen hebben toch wel 2-3 vakdocenten, die de groene kar trekken. De grootste teams vinden we bij de scholen met de grotere afdelingen natuurlijk (zoals MBS Bleiswijk (13 docenten), De Meerwaarde Barneveld (7 docenten) en Prinsentuin van Cooth (7 docenten), Van Lodenstein College Hoevelaken (6 docenten). Het aantal vakdocenten komt nu (geschat) uit op ca. 108.

Samenwerking met AOC's

De samenwerking met AOC's is beperkt, wel vindt regionaal uitwisseling plaats of praktijkleren (tijdens een projectweek). Onderlinge samenwerking tussen VBG-scholen in dezelfde regio groeit.

Ontwikkelingen

Tenslotte staan we stil bij de ontwikkelingen die zijn genoemd tijdens de belronde 2017:

Veel aandacht voor de ingevoerde nieuwe beroepsgerichte examenprogramma's en de ervaringen hiermee:

- Mogelijkheden verder onderzoeken/ontwikkelen binnen de school om stage en praktijkleren (ervaringen uit MIP) onderdeel maken van het leerprogramma (implementeren), lintstages vervangen voor andere organisatievorm
- Samenwerking met groen bedrijfsleven in de regio wordt vaker genoemd: contacten Groenbedrijfsleven tot in de school; praktijkleren verder ontwikkelen, streekproducten en buurtfunctie.
- Regionale samenwerking wordt op prijs gesteld
- Overschakeling naar intersectoraal, nu ook met behoud van Groen mogelijk binnen Dienstverlening & Producten. Er is volop gewerkt met het schoolaanbod voor de keuzedelen. Ook wordt D&C genoemd. (Hub van Doornecollege, Deurne). Ook verplichte combinatie Z&W met Groen (; gevolg ongemotiveerde leerlingen tussen gemotiveerde leerlingen. Grotere clustergroepen dan voorheen)
- Vergroening, school als kenniscentrum, duurzaamheid wordt opgepakt samen met bedrijven, 'stakeholders' rondom de school formeren
- Veel aandacht voor kwaliteit, bijv schoolexamens, pvb's, lesmateriaal, opbrengstgericht werken
- Meer aandacht voor begeleiding en LOB, ervaringen hiermee en doorstroom naar mbo Groen
- Minder scholen werken met ECC
- Toepassen introductie nieuwe methode ook digitaal, Learnbeat, buitenschoolsleren
- Aantal scholen met PvB (Groen Proeven) neemt toe; sommigen hebben ook zelf een PvB gemaakt (fietswerkplaats, kerstmarkt) of toetsen bij bedrijven ontstaan door MIP.
- Werkplekken, metamorfose inrichting leeromgeving en/of inrichten nieuwe praktijkruimten, nieuw- en verbouwactiviteiten
- Contacten met bedrijven in de regio neemt toe, zodat leerlingen 'echte' ervaringen opdoen en kunnen werken aan opdrachten van echte opdrachtgevers. Voorwaarde is dat wij daarbij de talenten van de leerlingen willen inzetten (in zijn/haar kracht tijdens het buitenschools leren)
- Van smalle arrangementen naar brede werelden agv teruglopend leerlingaantal.
- Ontwikkelen vernieuwing/aanpassing VMBO, praktische vaardigheden oefenen/ keuzevakken / informatie naar ouders/optimaliseren lesstof / verdiepingsslag keuzevakken
- Samenwerken Landstede wbt motorentechniek (het groene machinepark)
- In klas 3 examen en afsluiten profiel. In klas 4 keuzevakken kiezen uit alle praktijkafdelingen (meerdere keren genoemd)
- Implementatie van DBF-concept
- Werken aan Crossovers tussen Groen-Zorg en welzijn en Technologie
- Door-ontwikkelen van de "expertisekas"
- Teruglopend leerlingenaantal, hoe hiermee om te gaan
- onStage Someren

Daarnaast:

- Samenwerking binnen VBG-verband wordt gewaardeerd
- Complimenten over de overzichtelijke website
- Graag een melding als een nieuw bericht wordt geplaatst

3.1b Belronde VBG 2018

De belronde 2018 is wederom in het najaar gemaïld naar de contactpersonen van de scholen.

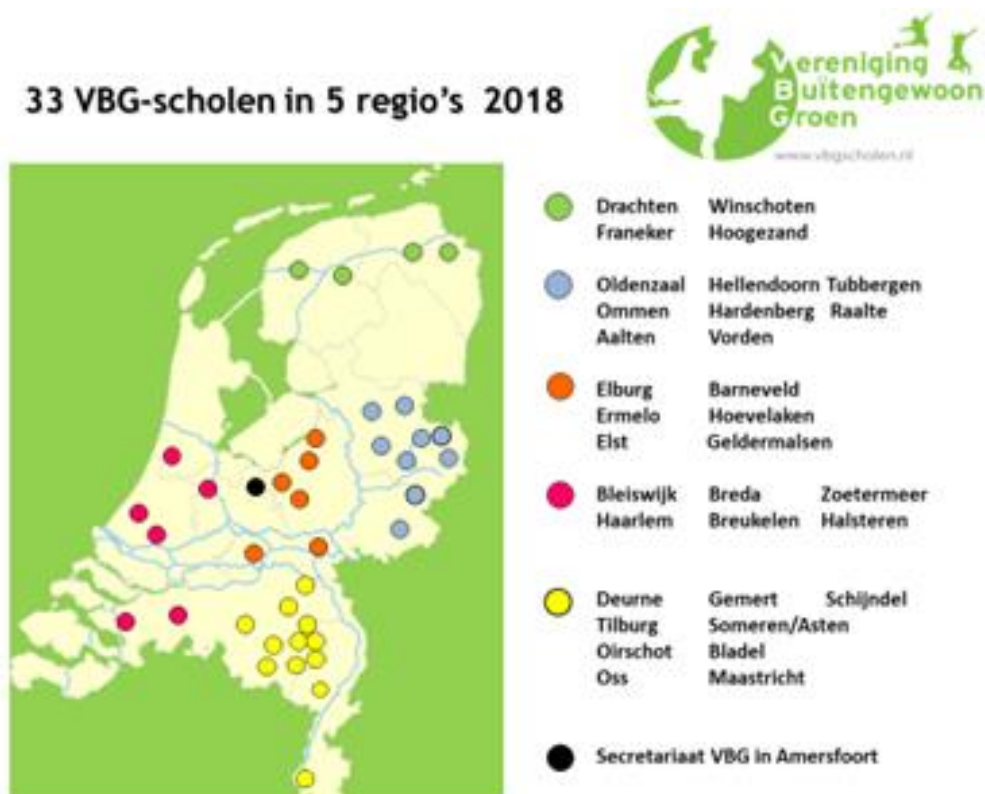
Samenvatting

In totaal zijn er bij aanvang van schooljaar 2018-2019 vijf regio's in de VBG met in totaal 33 VBG-scholen. Van de 33 VBG-scholen hebben (er op 24 november 2018) 22 hun vragenlijst ingeleverd.

De resultaten worden op dit moment verwerkt.

Na ontvangst van de overige vragenlijsten kunnen de gegevens compleet verwerkt worden. Op de ALV van 2018 wordt een vooruitblik getoond.

De verdere uitwerking volgt na ontvangst, streefdatum begin 2019.

3.2 Doorstroom van leerlingen in groen vmbo-mbo - VBG

Wat ging vooraf:

Het doorstroomonderzoek van leerlingen vmbo Groen op de VBG-scholen naar mbo Groen in de periode 2010-2012 is afgerond.

Dankzij de medewerking van bijna alle VBG-scholen is een bijna volledig beeld ontstaan van de kwantitatieve doorstroom per school en per VBG-regio in de onderzoeksperiode.

In het kwalitatieve onderzoek hebben 14 VBG-scholen de doorstroomcijfers nader toegelicht tijdens een interview: er is o.a. gesproken over de LOB-route die de leerlingen hebben afgelegd.

De VBG-scholen hebben daarnaast factoren benoemd die de sectorale doorstroming beïnvloeden. Dat heeft een hele lijst met waardevolle tips voor onderwijs, overheid en groene ondernemers in de regio opgeleverd. Er is nog veel te verbeteren wat de VBG betreft in de kolom vmbo-mbo groen!

Het doorstroomonderzoek VBG heeft twee rapporten opgeleverd in 2013:

- Rapport 1 (kwantitatieve gegevens periode 2010-2012) en
- Rapport 2 (kwalitatieve gegevens periode 2010-2012)

Vervolgonderzoek 2015

Het bestuur VBG heeft in 2014 gereageerd op de call van de NRO (Nationaal regieorgaan Onderwijsonderzoek) betreffende groen onderwijs op het onderdeel doorstroom in de kolom. Er is aangesloten bij een onderzoek over doorstroom vmbo-mbo groen waar o.a. 3 AOC's en een aantal ondersteuningsorganisaties deel van uitmaken. Dit onderzoeksvoorstel is toegewezen door NRO, waardoor vervolgonderzoek (op het kwalitatieve deel) binnen de VBG in 2015 is uitgevoerd. Doel van het onderzoek is tweeledig: de doorstroomgegevens van 2010-2012 en 2015 zijn geïnventariseerd, waardoor een longitudinaal beeld ontstaat van de doorstroom vmbo-mbo Groen, anderzijds wordt gepoogd in het onderzoek de gemeten verschillen te verklaren.

Het doorstroomonderzoek VBG heeft in 2015 aangeleverd aan NRO in het kader van dit vervolgonderzoek:

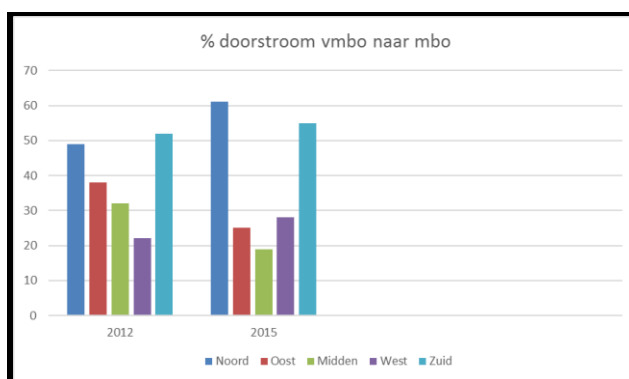
- Rapport (kwantitatieve gegevens periode 2015)

In de periode 2010-2012 is de sectorale doorstroming voor de gehele vereniging neergezet op 37 %. Nb. De doorstroomverschillen tussen de VBG-scholen variëren sterk: van 12 % tot wel 97 %!

In 2015 zijn meer leerlingen aangegeven en daarnaast is het doorstroompercentage gedaald naar 29%. (zie ook opmerking onderaan deze paragraaf over 2016 en 2017).

Per VBG-regio bestaan aanmerkelijke verschillen:

	2012	2015
• VBG-regio Noord:	49 % (70 leerlingen)	61 % (36 leerlingen)
• VBG-regio Oost:	38 % (169 leerlingen)	25% (118 leerlingen)
• VBG-regio Midden:	32 % (376 leerlingen)	19% (116 leerlingen)
• VBG-regio West:	22 % (115 leerlingen)	28 % (101 leerlingen)
• VBG-regio Zuid:	52 % (375 leerlingen)	55 % (113 leerlingen)

Op de website www.vbg-scholen.nl (bij de downloads) is een samenvatting van het onderzoeksresultaat 2015 beschikbaar.

Ook na 2015, in de jaren 2016, 2017 en 2018 zijn via het formulier VBG-belronde gegevens over doorstroom verzameld.

In 2016 hebben VBG-scholen leerlingen binnen profiel Groen én leerlingen binnen andere profielen die wel keuzedelen Groen volgen.

Op het formulier VBG-belronde 2016 is dit door de scholen wisselend geïnterpreteerd en ingevuld. Uit de gegevens is op te maken dat de keuze voor een profiel aan het veranderen is. Scholen kiezen voor de profielen Groen en steeds meer voor het profiel Dienstverlening & Producten en/of combinatie van meerdere profielen. Op deze wijze daalt het aantal leerlingen die voor een Groen profiel kiezen en stijgt het aantal leerlingen dat in contact komt met Groen door het kiezen van een Groen keuzedeel.

Bij de verwerking is het soms niet duidelijk waar de leerlingen onder ingedeeld zijn en waar deze leerlingen bij de verwerking ervan geteld dienen te worden.

In de het formulier VBG-belronde 2017 is deze vraag opnieuw geformuleerd. Bij de verwerking van de gegevens uit belronde 2017 en 2018 verzorgt de VBG opnieuw een monitoring.

Via het formulier Belronde vraagt de VBG jaarlijkse om doorstroomcijfers uit formulier oktober 2018:

Doorstroom VMBO-MBO Geef per leerweg aan hoeveel van de in 2018 gediplomeerde leerlingen zijn gestart in 2018/2019 op: MBO groen of MBO niet-groen	VMBO groen	aantal lln	Naar mbo groen	Naar mbo niet- groen	onbekend
	LWT				
	BB				
	KB				
	GL				
	Totaal				

Doorstroming VMBO-MBO Geef per leerweg aan naar welk opleidingsniveau deze leerlingen zijn doorgestroomd naar het mbo-Groen in 2018/2019	Leerweg	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Onbekend
	LWT				
	BB				
	KB				
	GL				
	Totaal				

3.3 MIP VBG Praktijkleren: de laatste periode 2013-2017 / 2018

Wat ging vooraf:

In 2013 heeft het bestuur van de Vereniging Buitengewoon Groen namens alle VBG-scholen een 'MIP' opgesteld met de titel *'Naar meer dragers voor lokaal aantrekkelijk praktisch groen onderwijs'*. Als penvoerder namens de VBG treedt het Van Lodenstein College Hoevelaken op. Naast de doelstellingen en te bereiken resultaten heeft het bestuur met name in het plan van aanpak aangegeven op welke wijze de VBG-scholen met elkaar en elk apart binnen het MIP samenwerken. Via een landelijke eenvoudige projectorganisatie, die past bij de organisatie van de vereniging, worden de scholen via schoolprojecten gefaciliteerd stappen te zetten het praktisch onderwijs in de afdeling vmbo Groen te verbinden met lokale/regionale groene partners.

Binnen deze MIP hebben 28 VBG-scholen individuele schoolprojecten voor 2014-2016 ingediend. Elk schoolproject onderzocht lokaal hoe groen praktijkleren georganiseerd kan worden in het onderwijs in vmbo Groen en ook gewaarborgd in de toekomst.

Op 27 juni 2014 zijn 28 VBG-scholen gestart met hun schoolprojecten.

Per regio levert dit het volgende plaatje op:

Regio Noord: Franeker, Drachten, Hoogezand en Winschoten (4)

Regio Midden: Kampen, Hoevelaken, Barneveld, Ermelo, Elburg en Geldermalsen (6)

Regio Oost: Oldenzaal, Hardenberg, Tubbergen, Aalten en Raalte (5)

Regio West: Zoetermeer, Haarlem, Bleiswijk en Breukelen (4)

Regio Zuid: Bladel, Deurne, Helmond, Oirschot, Tilburg, Schijndel, Maastricht, Oss, Gemert (9)

Doelstelling

De hoofddoelstelling van het MIP VBG 2013-2016 is te komen tot een situatie waarbij de groene afdelingen van de deelnemende VBG-scholen vanaf 1 januari 2016 ondernemend (gaan) samenwerken met lokale/regionale dragers (partners) voor modern, aantrekkelijk groen (praktisch) onderwijs.

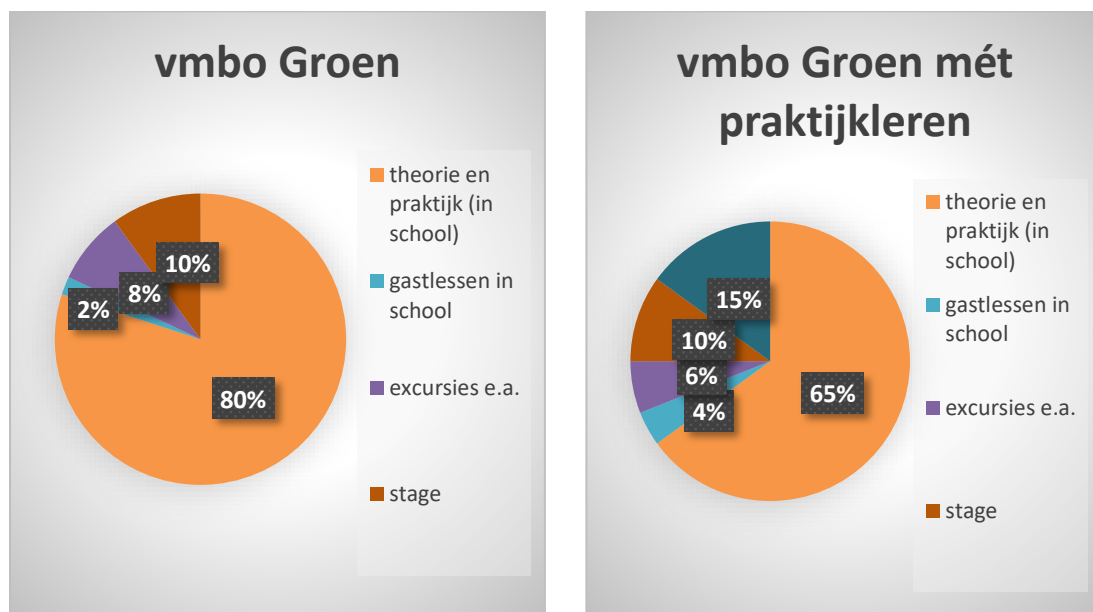
Begin december 2016 zijn in een magazine inspirerende ervaringen opgetekend, van leerlingen en docenten van 28 VBG-scholen, over hoe het VBG-Groen onderwijs samenwerkt met lokale/regionale dragers (partners) voor modern, aantrekkelijk groen (praktisch) onderwijs.

Het magazine is een fysiek eindproduct ter afronding van het MIP 'Naar meer dragers voor lokaal aantrekkelijk praktisch groen onderwijs'. Dit eindproduct is tijdens de VBG-algemene ledenvergadering op 7 december 2016 verspreid onder vertegenwoordigers van 'Onderwijs, Ondernemers en Overheid'. < (vlnr: Rien van der Spek (VHG), Sylvia de Leeuw (Pius X College) en Peter Hilgen (LNV).

Binnen VBG-verband is een project mogelijk gemaakt, waarbinnen elke VBG-school invulling geeft aan praktijkleren in een netwerk met lokale partners (bedrijven en instellingen). In het magazine beschrijft elke school vanuit de eigen schoolvisie -in een afgesproken format- het hoofddoel, met subdoelen en resultaten van samenwerking met lokale partners. Actuele kennis komt de school in. Externe partners brengen actuele praktijkkennis de school in. Ze onderschrijven het belang van deze ontwikkeling. Door met deze partners samen te werken zijn docenten beter in staat om een ondernemend en vraaggericht curriculum te ontwerpen dat recht doet aan wensen en mogelijkheden van hun partner(s). Ook zijn regionale doelgroepen zoals

basisschoolleerlingen, ouderen en burgers met een speciale zorgbehoefte bij meerdere schoolpilots betrokken. Door deze twee ontwikkelingen wordt de school intern en extern (h)erkend als lokaal Groen kenniscentrum op het gebied van leefomgeving en/of gezonde voeding.

Een vervolg in 2017

Onder de vlag van de VBG heeft elk van de 28 VBG-scholen ervaring opgedaan met en invulling gegeven aan praktijkleren in een netwerk met lokale partners (bedrijven en instellingen). Voor 2017 doet de VBG nog aanvullend onderzoek doen, specifiek naar de onderwijskundige borging van praktijkleren en de gevonden financieringsvormen.

Onderzoek naar:

- Praktijkleren vormgeven en onderwijskundige borging
 - Ervaringen MIP 2013-2016.
 - Visie en doelen van de school voor praktijkleren.
 - Succesfactoren, waarover is de schoolorganisatie tevreden?
 - Groen praktijkleren beschreven.
 - Wat werkt op de langere termijn (herhaalbaarheid), zijn er regionale oplossingen?
 - Curriculum afdekken (PTA), mogelijke toetsingsvormen.
 - Inzet in uren (leerlingen/docenten).
 - Hoe verloopt proces van contact met bedrijf naar herhaalbare samenwerking.
 - Effecten op imago van de sector agri-food en leefomgeving (aantrekkelijkheid sector).
 - Hoe ervaart de school de (veranderde) rolverdeling.
 - Verzekering.
 - Cross-overs binnen/buiten de school.
 - Wat is nodig om praktijkleren te borgen?
 - Vooruitblik t.a.v. praktijkleren.
 - Wat raadt de school aan?

- **Financieringsvormen**

Hoe is /wordt/ blijft praktijkleren betaalbaar?

- Praktijkleren en de financiële verantwoording.
- Welke afspraken zijn er gemaakt tussen school en lokale partners?
- Wat werkt op de langere termijn (herhaalbaarheid).
- Wat zijn voor- en nadelen?
- Wat is nodig om praktijkleren (financieel) te borgen (zijn er regionale oplossingen)?
- Wat raadt de school aan?

Aansluiten bij de 'Ontwikkelagenda Groen onderwijs 2016-2025'

Met dit vervolgonderzoek wil de VBG ook aansluiten bij de 'Ontwikkelagenda Groen onderwijs 2016-2025'.

Opzet project MIP/VBG 2017

De VBG-projectleider heeft hiervoor een vragenlijst opgesteld. De vragen zijn in de vorm van een interview gesteld aan een vertegenwoordiger van de school die praktijkleren in zijn/haar portefeuille heeft. Deze schoolvertegenwoordiger levert (zo mogelijk) beeldmateriaal van praktijkleren aan.

In de periode december 2017 t/m februari 2018 zijn op VBG-scholen 11 interviews afgenomen. De antwoorden worden verwerkt tot een publicatie met beeldelementen. Een uitgebreide handreiking aan alle (VBG-) scholen die praktijkleren herhaal- en betaalbaar vorm willen geven. Tijdens de landelijke studiedag, maart 2018 Voorjaar 2018 is dit laatste onderdeel opgeleverd en gepresenteerd aan de VBG-leden. De volledige handreiking is beschikbaar via de VBG-website.

Een samenvatting:

Succesvol Praktijkleren:

Praktijkleren komt succesvol van de grond als het is ingebed in de visie van de school, inclusief een samenwerkingsovereenkomst met een concrete jaaragenda in samenhang met de seizoenen. Andere succesfactoren (meestal op het gebied van communicatie) zijn: betrek externe partners vooraf bij de organisatie, verken de vraag van externe partners en kom daaraan tegemoet, informeer over doelen en interne organisatie van de school mét afstemming op de mogelijkheden van het bedrijf, stel een lesassistent aan (extra handen), werk met een vaste overlegstructuur, regel vervoer leerlingen naar en van de praktijklocatie, neem praktijktoetsen in het bedrijf af, evalueer na afloop met de partners (PDCA) en tot slot borg de opbrengst van de pilot door de evaluatieresultaten van praktijkleren periodiek te verwerken in het curriculum.

Meedoen aan projecten werkt:

100% van de scholen geeft aan dat VBG-MIP 2013-2016 'Naar meer dragers voor lokaal aantrekkelijk praktisch groen onderwijs' de aanzet heeft gegeven voor vernieuwde en uitbreiding van samenwerking met lokale bedrijven/instellingen.

Toelichting op de aanpassingen:

- De vraag van de leerling centraal stellen bij praktijkleren:
- De bedrijven delen actuele kennis die de school gebruikt om praktijkleren vorm te geven
- Aantal samenwerkingspartners is uitgebreid en noemen hier de voordelen van
- De inzet van bedrijven/instellingen voor praktijkleren is afhankelijk van factoren als:
 - geschikte en voldoende werkzaamheden voor de leerling(-en)
 - geschikte begeleiding vanuit bedrijf/instelling voor de leerling(-en)
 - reisafstand /gelegenheid voor de leerling om bij het bedrijf/instelling te komen

-de bedrijfsdrukke en/of seizoensinvloeden en/of persoonlijke omstandigheden binnen het bedrijf en de mogelijkheden om hier leerlingen bij in te zetten

Praktijkleren: meest en minst tevreden over:

Scholen geven aan waar ze het meest tevreden over zijn bij de huidige opzet van praktijkleren op de eigen afdeling:

- De diversiteit aan bedrijven/instellingen maakt de samenwerking aantrekkelijk.
- Het enthousiasme en de inzet van bedrijven/instellingen om mee te doen en hun inzet hierbij (in 50% van de gesprekken genoemd).
- Het feit dat leerlingen in 'reallife' ervaringen kunnen opdoen in het bedrijf/instelling.
- In de praktijk zien leerlingen meer het belang van wat ze dienen te leren op school.
- Bedrijven/instelling leveren bedrijfsopdrachten die de leerlingen met enthousiasme uitvoeren.
- Het aantal bedrijven dat zich beschikbaar stelt als 'leerbedrijf' en de contacten (vaak genoemd) die er met deze bedrijven/instellingen zijn ontstaan.
- De relatie is met de bedrijven/instelling is belangrijk. Als de relatie met de bedrijven goed is kun je als school 'altijd terecht'.
- Bedrijfsleven/instellingen worden echt een partner waar ook curriculumonderdelen worden afgesloten.
- Met bedrijven/instellingen geeft een school een flexibele invulling van de profieldagen waarin we het praktijkleren wordt georganiseerd.
- De wijze waarop structureel (met continuïteit) samenwerken met bedrijf/instelling mogelijk is.
- De vervanging van lesonderdelen door het bedrijfsleven zodat scholen zelf niet de expertise en de outillage in huis hoeven te hebben.

Scholen zijn **niet** tevreden over:

- Als de kring van bedrijven/instellingen rondom de school te klein is om leerlingen extern te plaatsen en aldaar handelingen uit het examenprogramma te laten uitvoeren.
- Als win-win niet door beide partijen wordt ervaren neemt het animo voor de samenwerking af.
- Als bedrijven/instellingen een te rooskleurige inschatting hebben gemaakt van de inzet en tijd die van hen wordt gevraagd. De samenwerking komt dan niet tot een tevreden afloop.

Praktijkleren structureel opzetten en vormgeven binnen de school:

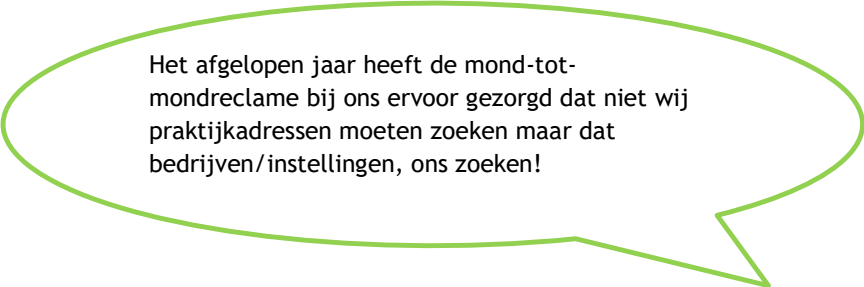
Van de 11 scholen geven 10 scholen aan dat praktijkleren is opgenomen in de visie, het schoolplan, het afdelings- en/of teamplan van de school. Scholen geven duidelijk aan dat dit mede het succes van praktijkleren heeft bepaald. Praktijkleren opnemen in de visie levert ook op dat er eigenaarschap binnen de schoolorganisatie is (mn. van personen binnen de school (docenten en leidinggevend) die daadwerkelijk bij praktijkleren betrokken zijn. Er kan een lijn uitgezet worden voor meerdere jaren en met externen bouwen schoolmedewerkers duurzame relaties op. Scholen geven hoge waarderingen als het gaat om de invloed van praktijkleren bij de voorlichting aan leerlingen en ouders. De zichtbaarheid in de lokale omgeving en de mate waarin de leerlingen deze vorm van leren bij leerlingen aanspreekt wordt met name genoemd.

Scholen zetten op een verschillende wijze een netwerk van bedrijven/instellingen rondom de school op om praktijkleren vorm te geven. Hierbij wordt voornamelijk in stappen/fasen gewerkt.

Scholen geven hun werkwijzen aan. Enkele voorbeelden hieruit:

- Met alle partijen vooraf een gezamenlijk toekomstbeeld schetsen (mn. bij tekorten in de sector, grote vraag naar mbo-ers) en ook samen de verantwoordelijkheid nemen voor het opleiden van goede vakmensen in de regio.

- Laat leerlingen zo vroeg als mogelijk tijdens de opleiding het échte vak zien én ervaren, een succesfactor voor loopbaanleren en bij passende keuzes maken voor de leerling. Bijv. past omgaan met 'levende have' mij wel of niet.
- Het contact met de meeste bedrijven/instellingen valt of staat met de persoonlijk benadering. Papieren afspraken en handtekeningen werken niet goed genoeg.
- Praktijkleren faciliteren door binnen het rooster bepaalde momenten in de week of het jaar vast te leggen helpt bij het organiseren ervan. Ook wordt er gewerkt met een carrouselperiode in leerjaar 4, na de CSPE-periode.
- Enkele scholen werken 'on-demand': echt maatwerk voor de leerling tijdens de opleiding en in een enkele geval ook als bedrijven vragen om (extra) hulp of om assistentie van leerlingen bij (de voorbereiding van) grote evenementen op het bedrijf.
- Het evaluatiegesprek na afloop van praktijkleren/carrouselperiode levert scholen veel op. Bijvoorbeeld door het verzamelen van suggesties van bedrijven/instellingen. Deze gebruikt de school in de volgende periode. Bedrijven waarderen dit zeer.
- Etc.

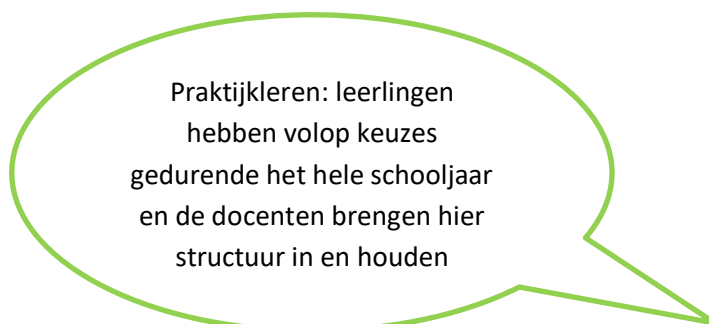

Het afgelopen jaar heeft de mond-tot-mondreclame bij ons ervoor gezorgd dat niet wij praktijkadressen moeten zoeken maar dat bedrijven/instellingen, ons zoeken!

Succesfactoren om herhaalbaarheid van praktijkleren te garanderen:

Naast de ervaringen die de scholen hebben gedeeld over het opzetten, het uitvoeren en het jaarlijks evalueren geven ze bij deze vraag antwoord op specifieke succesfactoren om duurzaam te werken aan praktijkleren (opzetten van een werkwijze voor meerdere schooljaren). Enkele voorbeelden hieruit:

- Match leerling met de externe partij:
De match leerling met het juiste bedrijf of instelling is zeer van belang. De leerling moet echt iets kunnen leren op het bedrijf, iets wat bij de leerling past, wat er voor de leerling toe doet en daarnaast moet het bedrijf iets aan de leerling hebben.
- Verwachtingen afstemmen:
De begeleider van het bedrijf/instelling dient vooraf een goed beeld van de leerling te hebben. De begeleider van de school dient een heldere profielschets van de leerling te geven compleet met kenmerken van de leerling.
- Collega's informeren over praktijkleren:
De docenten overleggen met collega's over wanneer praktijkleren gaat plaatsvinden zodat meerdere mensen binnen de school 'ervan af weten'. Collega's helpen elkaar door bijvoorbeeld in een les te zeggen "neem morgen wel je... mee voor de praktijkmiddag".
- Relatiebeheer:
De school dient de contacten te onderhouden met bedrijven/instellingen. Niet alleen wanneer dit nodig is maar ook op andere (mogelijke) momenten.
- Etc.

Kritieke succesfactoren om praktijkleren een vaste plek te geven (borgen in curriculum) binnen de schoolorganisatie:

Scholen geven voorbeelden van hun successen. Wat heeft dat succes bepaald?

Enkele voorbeelden hieruit:

- Commitment van directie en docenten, goede afspraken met externe partners, vaste momenten in het rooster, budget, gedreven oplossingsgericht team (project)leider die vertrouwen heeft van alle (in en externe) betrokkenen.
- Organisatorisch zou er een vaste dag, of twee vaste dagdelen, beschikbaar moeten zijn, waarop de leerlingen naar de leerbedrijven gaan. De dagen moeten (deels) parallel lopen met de andere afdelingen op de school, om de mogelijkheid te bieden dat de leerling ook over de grens van eigen afdeling kan kiezen (keuzemogelijkheid binnen de keuzedelen). Rooster-doorbrekend werken geeft ons nog veel meer mogelijkheden om praktijkleren een vaste plek te geven
- Als de activiteiten ook een karakter hebben waarbij een wederzijds belang (school/bedrijf) wordt gediend dan blijven de activiteiten makkelijker herhaalbaar.

Toetsen tijdens praktijkleren:

De helft van de geïnterviewde scholen neemt toetsen af in de praktijksituatie.

Deze scholen geven voorbeelden van hoe dit is georganiseerd:

- De leerling werkt tijdens vaste uren aan theoretische opdrachten die samenhang hebben met het praktijkleren.
- In samenwerking met studenten MBO.
- De verantwoordelijke docent valideert de toets en die laat de docent digitaal afnemen of
- Terplekke (in het bedrijf/instelling) op papier.
- Op het bedrijf ter afsluiting van een beroepsgericht keuzevak. Examinering mede door bedrijf.
- Beoordelingssjablonen ingevuld vanuit het bedrijf én vanuit de school.

Praktijkleren en de invloed op 'beter imago van de Groene sector':

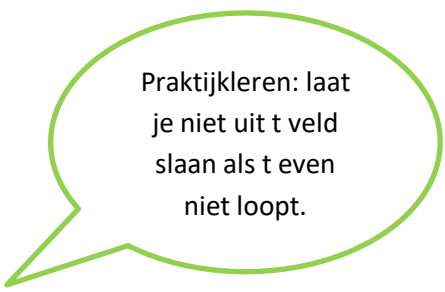
Naast kenniscirculatie tussen scholen, bedrijven en instellingen betrekken scholen ook lokale doelgroepen uit basisscholen, vrijwilligers, wijkverenigingen en burgerinitiatieven bij hun onderwijs. Na inventarisatie van lokale wensen en mogelijkheden, zijn wederom vaste afspraken met deze doelgroepen en planning van curriculumaanpassing van belang. Scholen krijgen hiermee grotere naamsbekendheid en worden (h)erkend als Groen kenniscentrum in de regio. Groen onderwijs met

het praktijkleren draagt bij aan maatschappelijke bewustwording, duurzaamheid én passievolle doorstroom in de Groene kolom. Door praktijkleren ervaren leerlingen hoe het is om in een groen bedrijf te werken en leren van en met lokale rolmodellen.

Van de 11 scholen bevestigen negen scholen dat praktijkleren invloed heeft op een beter imago van de groene sector. Zij geven hierbij als voorbeeld aan:

Op de school laten we leerlingen in leerjaar 2 kennismaken met profielen. Vanaf schooljaar 17/18 wordt dit vakmanschaproute in leerjaar 1 en 2. Daarnaast organiseren we een speciale avond waar leerlingen uit klas 2 een bezoek kunnen brengen aan de afdelingen samen met hun ouders/begeleiders. Afgelopen jaar heeft deze organisatie ertoe geleid dat we van 13 naar 34 leerlingen zijn gegaan!

Leerlingen die zich bezighouden met het werken op een zorgboerderij krijgen een heel ander beeld over cliënten van een zorgboerderij. Ze leren in de werkelijke praktijk dat de omgang met deze categorie mensen heel interessant, uitdagend en afwisselend is.

Praktijkleren: laat
je niet uit t veld
slaan als t even
niet loopt.

Leerlingen zien de nieuwste ontwikkelingen in de bedrijven. Zij ervaren de passie van vakmensen. Ze ervaren de kracht van (en de zorg voor) iets zien/laten ontwikkelen/groeien/produceren. De sector staat dichtbij de beleavingswereld van jongeren; bijv. voeding, leefomgeving.

Terugkoppeling vanuit bedrijven: ondernemers gaan positiever denken over de vmbo-leerlingen. Het praktische element werkt motivatie verhogend. Het helpt leerlingen een keuze te maken voor vervolgonderwijs, dus groene sector

Leerlingen doen ervaringen op in een bedrijf. Leerlingen zijn vaak positief verrast na een bedrijfsbezoek. Het neemt (negatieve-) vooroordelen over een sector/bedrijfstak weg en levert een positiever beeld op. Daarnaast laten bedrijven graag 'dierenwelzijn' en 'duurzaam werken' zien (ter promotie van de sector/bedrijfstak).

Leerlingen werken zichtbaar (in het Groen) samen met medewerkers van de Gemeente. Onze leerlingen rijden mee met medewerkers van de gemeenste. Burgers zien dit en vragen ernaar. Dit geeft een positief beeld over Groen. Ook de ambtenaren valt dit op. Daarnaast begeleiden onze leerlingen bewoners van een instellingen voor mensen met een visuele beperking. Leerlingen repareren fietsen van medescholieren.

Positief imago geldt meer voor de school in het algemeen dan specifiek voor Groen. Groen is een onderdeel van een groter geheel. Door deze manier van praktisch werken worden onze leerlingen beter, zelfverzekerder, hoog slagingspercentage, werkt motiverend.

Onze school wordt niet gedreven door concurrentie maar deze activiteiten (in allerlei samenwerkingsverbanden) zorgen voor goede kwaliteit. De vele externe partijen geven feedback en werken zo mee aan deze kwaliteit.

(Financiële) afspraken die (niet) werken bij duurzame relaties met lokale partners:

De overgrote meerderheid van de scholen geeft aan dat uurtarieven hanteren niet duurzaam werkt. Afspraken die bijdragen aan (duurzame) wederzijdse belangen werken alleen goed. Als de onderlinge band tussen de partners goed is dan blijft er een duurzame relatie bestaan. Een opgezet 'betalen met gesloten beurzen' systeem, door te investeren in relatie. Draag vooral bij aan afspraken nakomen en proactief communiceren.

Tot slot volgens nog vele tips die scholen geven om praktijkleren op te zetten.

De scholen die meegewerkt hebben aan deze interviews:

VBG-regio Noord:

- Csg. Anna Maria van Schurman, Franeker

VBG-regio Zuid:

- VMBO Maastricht, Maastricht
- Het Hooghuis, Oss
- Kempenhorst College, Oirschot
- Campus 013 (voorheen Vakcollege), Tilburg
- Commanderij College, Gemert

VBG-regio Oost:

- Christelijk College Schaersvoorde, Aalten
- Twents Carmel College, Oldenzaal

VBG-regio Midden:

- Van Lodensteincollege, Hoevelaken
- CC Groevenbeek, Ermelo

VBG-regio West:

- Melanchthon Business School, Bleiswijk

Namens de VBG bedanken wij de contactpersonen van deze scholen voor hun bijdrage aan dit project en het beschikbaar stellen van hun expertise.

Het volledige verslag is na te lezen op: www.vbgsscholen.nl

3.4 Regio-indeling VBG-scholen in 2018

Op de ALV op 18 november 2011 is de onderstaande nieuwe regio-indeling van de vereniging vastgesteld. Het aantal regio's in de vereniging bedraagt vijf (sinds 2012), t.w.:

- Regio Noord (groen) (Teo de Groot)
- Regio Oost (lichtblauw) (Hans Meinders/Maaïke Hagedoorn*)
- Regio West (rood) (Cees de Jong)
- Regio Midden (oranje) (Clasien Grootendorst)
- Regio Zuid (geel) (Bert van Opstal/Tonja Heeren)

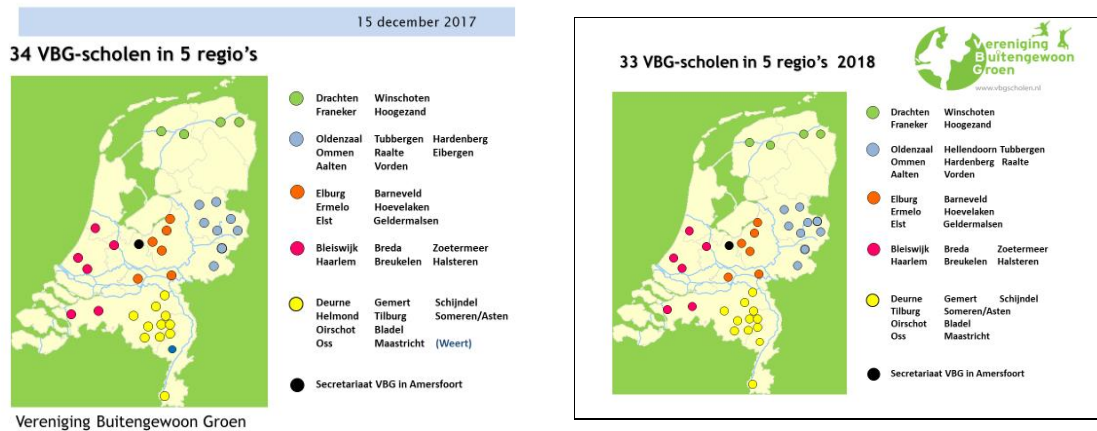
*Vanaf november 2018

Regionaal overleg

Het bestuur van de VBG wil het overleg en samenwerking in de VBG-regio's stimuleren.

Daartoe vindt in elke VBG-regio één to tweemaal jaarlijks overleg plaats (bijvoorbeeld in juni en december). Elke regio heeft via een of twee bestuursleden verbinding met het algemeen bestuur.

Door regelmatige contacten wordt informatie uitgewisseld en gedeeld over ontwikkelingen in de context van het Groene onderwijs (bijvoorbeeld vergroening, buitenschools leren/regioleren, nieuw examenprogramma profiel Groen en profiel D&P, competentieleren, CSPE's, praktijkleren, schoolprojecten MIP, verbreding programma's, vakmanschaproute, Groen Proeven, scholingsaanbod docenten, regionale samenwerking met AOC's e.d.).

Figuur: De VBG kent 5 regio's: Noord, Oost, Midden, West en Zuid

In totaal telde de VBG in 2018 33 leden verdeeld over 5 regio's:

Regio: Plaatsnaam: VBG-bestuurslid:

Regio Noord (4)

Anna Maria van Schurman College
CSG Liudger
dr. Aletta Jacobs College
Onderwijscampus

Franeker
Drachten
Hoogezand
Winschoten

Teo de Groot

Regio Oost (8)

St. Canisius
Chr. College Schaersvoorde
Twents Carmel College
Carmel College Salland
Vechtdal College
Vechtdal College
Ulenhof College
Elim School

Tubbergen/Almelo
Aalten
Oldenzaal
Raalte
Ommen
Hardenberg
Vorden
Hellendoorn

Hans Meinders/Maaïke Hagedoorn

Regio Midden (6)

Van Lodenstein College
De Meerwaarde
Chr. College Groevenbeek
Nuborgh College Oostenlicht
Lek en Linge vestiging De Lingeborgh
Het Westeraam

Hoevelaken
Barneveld
Ermelo
Elburg
Geldermalsen
Elst

Clasien Grootendorst

Regio West (6)

Melanchthon Business School
Stedelijk College
Broeckland College
Sterren College
Steenspil
Prinsentuin v Cooth

Bleiswijk
Zoetermeer
Breukelen
Haarlem
Halsteren
Breda

Cees de Jong

Regio Zuid (9)

Het Hooghuis
Porta Mosana College
Pius X College
Campus 013
Kempenhorst College
Hub van Doornecollege
Commanderij College
Elde College
Varendonck College

Oss
Maastricht
Bladel
Tilburg
Oirschot
Deurne
Gemert
Schijndel
Asten-
Somerens

Tonja Heeren/Bert van Opstal

3.5 Excursie VBG IJSLAND 25 - 29 september 2018

1. Inleiding

Leden van de VBG (directie, temleiders en docenten VMBO Groen) maakten van 25 t/m 29 september 2018 een buitenlandse studiereis naar IJsland (Reykjavik en omgeving).

IJsland t.o.v. Europa

Kaart van IJsland

Doel van het bezoek

De studiereis stelt de leden de VBG in staat gezamenlijk kennis te vergaren over actuele, nieuwe ontwikkelingen op gebied van (groen) onderwijs met een accent op *'Persoonlijk leiderschap'* aan de hand van voorbeelden in of verbonden met het (groene) beroepsonderwijs en overleg te voeren over de opzet, organisatie, inhoud, didactiek, beoordeling/waarderen en docentcompetenties.

Meer specifiek gaat het om het kennismaken met manieren van aanpak, materialen, projecten, activiteiten, structuren, waarmee deelnemers hun eigen visie op *'Persoonlijk leiderschap'* vanuit de school ontwikkelen en vormgeven.

Het bestuur van de VBG denkt bij studiereizen aan de volgende subdoelstellingen:

- Leren van onderwijsontwikkelingen in de (groene) beroepskolom in IJsland. Het accent ligt daarbij op *'Persoonlijk leiderschap'*.
Onderwerpen zijn bijvoorbeeld inhoud, organisatie, resultaten, ervaringen, plaats in het curriculum, borging, beoordeling, samenwerking met lokale/regionale partners (bedrijven, instellingen, overheden, organisatie).
- Het leren van elkaar krijgt vanuit onze excursiegroep een accent in de vorm van korte presentaties, vragen, discussies en stellingen over bovenstaande onderwerpen. Eenieder is uitgenodigd voor een (gemeenschappelijke) bijdrage. Elk jaar bewijst deze opzet zijn waarde voor de deelnemers. Suggesties zijn verzameld in hoofdstuk 3: Leervragen.
- Leggen van (bilaterale) contacten met vergelijkbare scholen in Reykjavik en omgeving voor toekomstige contacten (internationalisering), o.a. met IJslandse collega's over mogelijke samenwerking en uitwisseling.

- Kennisnemen van de andere actuele ontwikkelingen in de groene sector in Reykjavik/IJsland.

Namens het bestuur VBG, Bert van Opstal, Cees de Jong, Hans Smit en Susan Potiek (06-55824100).

Thema van de VBG-studiereis 2018: Persoonlijk leiderschap

Van jongeren wordt verwacht dat zij in staat zijn zich voor te bereiden op en aan te passen aan de snel veranderende en nog grotendeels onbekende toekomst. Proactief aanpassingsvermogen (adaptief kunnen handelen), overtuigingen over eigen kunnen en doorzettingsvermogen zijn o.a. belangrijk persoonskenmerken voor het ontwikkelen van toekomstbestendige kwaliteiten. Voor het ontwikkelen van een proactieve houding is het van belang leerlingen bewust te maken van hun impliciete gedachten, zelfbeelden en leren zelfverantwoordelijkheid te zijn om hun potentieel

te leren benutten en bewuste keuzes te maken tijdens de opleiding en voor hun verdere leven. En laat leerlingen groeien tot mbo-afgestudeerden die vakvaardigheden en zgn. 21e eeuwse vaardigheden op hoog niveau beheersen. Binnen dit thema verkennen we hoe deze persoonskenmerken te versterken vanuit persoonlijk leiderschap, de 7 gewoonten en principes zoals geloof in eigen kunnen, eerlijkheid, verantwoordelijkheid en samenwerking. 1 Paul A. Kirschner Het Voorbereiden van Leerlingen op (nog) Niet Bestaande Banen. Heerlen: OU 2017

Met de IJslandse onderwijscollega's zijn de deelnemers over het thema (en aanverwante onderwerpen) in gesprek gegaan en hebben we ons laten inspireren door de IJslandse aanpak.

Hoofdstad van IJsland: Reykjavik

Periode, kosten, voorbereiding en algemene informatie:

De kosten voor deze studiereis zijn € 1.200,-, waarbij is inbegrepen de retourvlucht (inclusief ruimbagage) van Nederland naar IJsland, lokaal vervoer (bus), overnachtingen in hotel, ontbijt, lunches en diners, begeleiding, voorbereiding en materialen. Hotelaccommodatie is op basis van éénpersoonskamers in een 3-sterrenhotel. De kosten zijn opgebouwd uit groeps- en persoonsgebonden kosten.

Deelnemers

Docenten, teamleiders en (sector)directeuren van VBG-scholen.

Daarnaast waren medewerkers van het ministerie van LNV (directie Agro kennis) en het ministerie van OCW, STOAS Vilentum Hogeschool en het Ontwikkelcentrum uitgenodigd. Het maximaal aantal deelnemers is bepaald op 40 personen.

Voertaal

De voertaal onderweg is Engels.

Begeleiding

Hans Smit (GreenMattersXL), Cees de Jong, Bert van Opstal en Susan Potiek (VBG) vormden de reisleiding ter plekke. Hans heeft de VBG eerder ondersteund in 2011, 2013 t/m 2018.

Excursiegids

Voor het vertrek ontvingen de deelnemers een informatieve excursiegids met programma, informatie hotels, deelnemerslijst, achtergrondinformatie over het thema 'persoonlijk leiderschap', het onderwijssysteem in IJsland, een compacte reisgids en een logboekje voor het noteren van ervaringen en bijhouden van de leervragen.

Sólfarið, The Sun Voyager,

is a sculpture by Jón Gunnar Árnason and sits on the waterfront in Reykjavik next to Sæbraut road, only a five-minute walk from the city centre. It is one of Reykjavik's most iconic landmarks and draws people to it all year round, definitely a highlight in the city. It was designed as an ode to the sun and is a dreamboat, not a Viking ship like many believe it to be. The sculpture has been in place since 1990.

Vorbereidingsmiddag

Op 14 september 2018 vond een bijeenkomst plaats om vooraf de studiereis met alle deelnemers door te spreken en voor te bereiden. Bijzonderheden over de bestemming, de scholen, het onderwijssysteem en het thema (gastspreker) zijn doorgenomen. Op deze wijze is iedereen in staat gesteld zich goed voor te bereiden. Met dank aan De Lingeborgh te Geldermalsen!

Resultaatgerichte excursie

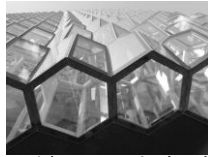
De excursie was ingericht op het verzamelen van voorbeelden over o.a. 'Persoonlijk leiderschap' uit het (groene) beroepsonderwijs en haar partners (bedrijven, overheden, instellingen, e.d.) in IJsland. Het centrale uitgangspunt was dat de studiereis voor de deelnemers input oplevert over het thema, zowel inhoudelijk, didactisch als logistiek (in de regio). Met dit uitgangspunt kwamen sub-thema's aan bod zoals:

- Opbouw van het curriculum
- Samenwerken met lokale/regionale partnerschappen
- Hoe werkt het thema het in de praktijk?
- Wat is de inhoud en welke rol spelen de docenten/leerlingen/partners?
- Welke docentcompetenties zijn nodig om het thema te ondersteunen?
- Hoe vindt borging van de bereikte resultaten in de (groene) opleiding plaats?

Om het rendement van de studiereis optimaal te maken is aan de deelnemers enige voorbereiding gevraagd door:

- vooraf de eigen leer- en informatievragen te formuleren en te mailen naar VBG;
- deelname aan de voorbereidende bijeenkomst in september;
- de informatie uit deze excursiegids bij de start van de excursie door te nemen.

In het programma worden voorbeelden van het thema en sub-thema's in de schoolpraktijk bezocht, getoond en besproken met directie, collega-docenten en leerlingen. De studiereis vindt plaats in de context van het IJslandse schoolsysteem.

Harpa (The Harp), is a concert hall and conference centre which stands next to the Old Harbour. It was designed by Danish-Icelandic artist Olafur Eliasson and only opened in May 2011. The large and extremely modern building is predominantly steel and coloured glass which was used to depict the basalt Icelandic landscape. The current residents are Iceland Symphony Orchestra, The Icelandic Opera.

Dagelijks kort reflectiemoment

Tijdens de studiereis was er ook dagelijks een reflectiemoment ingebouwd om systematisch aandacht te besteden aan de groei aan inzicht c.q. nieuwe vragen. Tevens werden ervaringen van de keuzeonderdelen uitgewisseld. De reis was zo opgezet dat er voor de deelnemers keuzes gemaakt konden worden in de te bezoeken scholen en het thema van de studiereis 'persoonlijk leiderschap' wordt zo kracht bij gezet. Evenals in voorgaande jaren is ingezet op een laatste dagdeel waarbij de transfer van alle verzamelde kennis naar de situatie op de eigen school op de agenda staat. De ervaring leert dat de inspiratie, de inzichten en het enthousiasme van een studiereis een kans lopen snel naar de achtergrond te verdwijnen. Centraal gespreksthema: hoe ga je om met de inspiratie en nieuwe ideeën in je team op je eigen school? We hopen dat uit de excursiegroep netwerken ontstaan, waarvan deelnemers elkaar stimuleren om 'Persoonlijk leiderschap' een functionele plaats te geven in de schoolpraktijk.

Kaart locatie VBG-studiereis IJsland 2018, Reykjavik en omgeving:

Interactieve bezoeken aan verschillende IJslandse scholen zijn ingepland. In kleine groepen zijn we in gesprek gegaan met management, docenten en leerlingen/studenten over onderwijs op IJsland in het algemeen, specifieke interacties en specifiek over het thema 'Persoonlijk leiderschap'. Een aanbod van verschillende typen scholen inclusief een groen voortgezet onderwijs en ondersteunende instanties. Borgarnes:

- Grunnskóli Borgarfjarðar;
Hvanneyri
Kleppjárnreykir
Varmaland
- Borgarnes Grunnskóli

Reykjavik

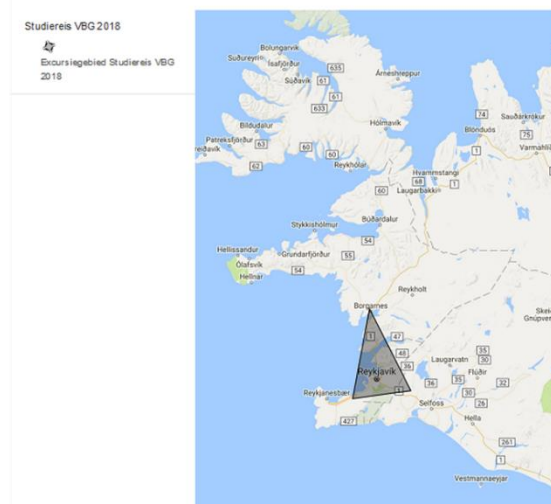
- Diverse instanties

Reykjavik/Hafnarfjörður:

- Barnaskóli Hjallastefnunnar;
- Skarðshlíðarskóli;
- Hvaleyrarskóli;

Lækjarskóli

Excursiegebied studiereis VBG 2018

Opbrengsten voor de deelnemers aan de VBG-studiereis IJsland :

Hieronder een deel van de opgesomde opbrengsten. De totale 'top 45' is opgenomen in het verslag naar aanleiding van deze studiereis: (zie: www.vbgsscholen.nl)

Opbrengsten / Reflectie	uit: TOP 45	VBG-studiereis 2018 IJsland
Wat is mij opgevallen tijdens de schoolbezoeken in IJsland. Wat neem ik mee naar huis? Waar kan en wil ik iets mee (op school)?		
Verbondenheid met school. Ieder jaar weer verbaast het mij hoe de leerlingen zich verbonden voelen met hun school. Ze zijn er zo trots op, voelen zich er thuis en voelen zich echt een onderdeel van de school. Dit mis ik toch wel in Nederland.		
Leerlingen weten wat de kernwaarden van de school zijn en vertellen daarover. Zijn ook op veel muren en in lokalen zichtbaar in school		
Alcohol en drugspreventie. Prachtig project met goede resultaten. Wellicht een idee om de ketencultuur bij ons te doorbreken. *Het anti alcohol, roken en drugsbeleid. In combinatie met extra sporturen. Ik ga hierover in gesprek met de wethouder. * Drugs en alcohol preventie.heel mooi project. Zette mij wel aan het denken		
Restitution Method by Diana Gossen - 5 waarden: freedom, power, belonging, fun, safety. Uitdragen waarden door docenten, schoolleiding en leerlingen Top!!		
WIJ zijn verantwoordelijk voor het gedrag van onze leerlingen		
Alle leerlingen van 6 tot 15 bijelkaar. Niet al op hun 12de in een bepaald niveau plekken.		
Fingerprinttree, vingerafdruk vergult om de afspraken na te komen		
Wat mij vooral opgevallen is dat ze heel erg inzetten op het welzijn van de leerling. Geluk, gezondheid, ontwikkeling. En hoe dit in de hele school gedragen wordt en zichtbaar is		
Public speaking opnemen in alle leerjaren om het zelfvertrouwen van leerlingen te bevorderen		
Verander onverstandig gedrag van leerlingen door hun omgeving positief te beïnvloeden.		
Persoonlijk leiderschap, ben jezelf en behandel een ander zoals je zelf behandeld wilt worden. Als iedereen toch zou kunnen zijn zoals hij is, wat krijgen we dan een mooie wereld.		
Aandacht voor ruimte (gebruik) in het lokaal en het juist niet aanwezig zijn van (onnodig) meubilair met daarbij de keuze voor de leerling hoe en waar te leren.		
Outsider education, op basis van de vier principes, belangstelling kweken (spel), interesse omzetten in actie, actief met handen bezig zijn, activiteit na vertellen in de groep (reflectie)		

Een bewuste keuze maken voor een onderwijskundig model en daar met je team mee werken. Door een bewuste keuze te maken draag je het eenduidig uit naar leerlingen en naar ouders.
(1) 7 habits weergeven als afbeelding (samen met leerlingen maken). (2) Eigen boom maken van de 7 habits van Stephen Covey. (3) Restitution (Diane Gossen/William Glasser) laat leerlingen via hun persoonlijk ster met 5 punten (freedom, power, belonging, fun, survival) aangeven wat hun sterkste behoefte is, als de behoefte van de leerling bekend is kunnen andere leerlingen en de leraar daarop inspelen: leerlingen kunnen ook aangeven welke persoon ze graag willen zijn mbv de ster; zo werken ze elke dag aan een betere versie van zichzelf; door van elkaar te weten wat /wie je eigenlijk wilt zijn, kan iedereen in de klas ondersteuning bieden; in de onderbouw is veel (nog) support door de leraar nodig, in de bovenbouw betaalt de training in de onderbouw zich uit. Sommige leerlingen zijn er goed in en kunnen als expert optreden (fixing the problem). (4) positive behaviour support; positieve psychologie (mindset): who are you and where do you stand voor (5) 2 docenten per klas verlaagt de werkdruk; geeft meer mogelijkheden; leerlingen krijgen meer aandacht; genereert betere onderwijskwaliteit (6) ondertekenen van allerlei documenten mbv fingerprints (7) job descriptions: leraar en leerlingen beschrijven van elkaar wat ze van elkaar verwachten; elk jaar herhalen (8) social contract: regels worden samen opgesteld (9) stress free zone (bubble) met aandacht voor mindfulness, relaxation response, meditation en self empowering (10) dagboek: leerlingen geven zichzelf feedback en slaan herinneringen op.
Minder lange lesdagen Na een bepaald moment is de puf eruit. Lekker sporten oid in plaats van nog meer studie waar niets meer van binnen komt.
De meeste lln hebben na school veel sportactiviteiten. 3 a 4 x per week.
Begin met verandering vooral lokaal (in eigen regio) én begin nu !
Schoolontbijt, alle leerlingen kunnen met een gevulde maag aan de lessen beginnen en verder alle automaten de school uit.
2 docenten op 1 klas werkt zeer prettig, PBS, duurzaamheid en eko/milieubewuste scholen, in the bubble

< 39 deelnemers 2018

Overzicht:

Jaarlijks organiseert de VBG een buitenlandse studiereis voor haar leden in het najaar. Hieronder staat een overzicht sinds 2005. In 2018 stond t de 13^e VBG-reis op het programma naar IJsland.

Overzicht buitenlandse studiereizen VBG

Jaar	Land	Streek	Thema	Aantal deelnemers
2006	Duitsland	Mecklenburg/Vorpommern (Noordoost Duitsland)	3 O's (Onderwijs, Ondernemers & Overheid in gouden driehoek)	19
2007	Italië	Lombardije (Noord Italië)	Schoolbedrijven en groen onderwijs	26
2008	Zweden	Linköping en omgeving	Groen praktijkleren	35
2009	Denemarken	Kopenhagen/Arhus	Nieuw model beroepsonderwijs	22
2010	België	Vlaanderen	Samenwerking over de grens	28
2011	Engeland	Shrewsbury/Birmingham en omgeving	Buitenschools leren (learning outside the classroom)	24
2012	Oostenrijk	Wenen en omgeving	Vergroening vmbo-groen	27
2013	Tsjechië	Praag, Melnik, Benesov, Brno en omgeving	Ondernemend leren in groen onderwijs	28
2014	Spanje	Murcia en omgeving	Stadslandbouw	36
2015	Ierland	County Kilkenny / Dublin	Loopbaanleren / LOB	32
2016	Schotland	Edinburgh / Glasgow	Gepersonaliseerd leren	38
2017	Noorwegen	Oslo	Persoonsvorming / 'Bildung'	39
2018	IJsland	Reykjavik	Persoonlijk Leiderschap	39

Nb. Het complete reisverslag, inclusief de opbrengsten, is na te lezen op: www.vbg-scholen.nl

4. FINANCIËLE VERSLAGEN

4.1 Financieel overzicht VBG in 2018

In 2017 zijn in totaal 36 scholen lid van de vereniging.

In 2018 zijn in totaal 33 scholen lid van de vereniging.

Kascommissie:

Op 3 juli 2018 is een kascommissie samengesteld. De heren W. Verwoerd (De Meerwaarde, Barneveld) en W. Scheer (Van Lodenstein College) hebben verklaard alle stukken betrekking hebbende op:

- de exploitatie over de periode 1 januari 2016 t/m 31 december 2016 en de balans per 31 december 2016 van de VGB
- de exploitatie over de periode 1 januari 2017 t/m 31 december 2017 en de balans per 31 december 2017 van de VGB

te hebben gecontroleerd en akkoord bevonden.

De kascommissie verzoekt de vergadering (ALV 2018) om de bestuurders décharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid over de voornoemde perioden.

< Kascontrole op 3 juli 2018, over de boekjaren 2016 en 2017.

VBG-leden Willem Verwoerd (De Meerwaarde) en Wilbert Scheer (Van Lodenstein) op secretariaat te Amersfoort

4.2 Financiële begroting VBG in 2017 (definitief)

VBG 2017 1-1-2017/ 31-12-2017	Afgerond op hele €
Inkomsten	29.038
Ontvangen contributie leden 2017 (34 scholen)	26.500
Studiemiddagen/regio voorjaar 2017 n.v.t.	
Studiemiddagen/regio najaar 2017 n.v.t.	
Uit de reserve	2.538
Uitgaven	29.038
<u>Personele kosten (incl. 21 % BTW)</u>	22.990
<u>Activiteiten bestuur (totaal)</u>	
Gedeclareerde reiskosten bestuursleden/overleg/overig/regio overleg	800
Overleg/representatie bij netwerk Groen	234
Representatiekosten ziekte/afscheid ed.	75
<u>Activiteiten leden</u>	
ALV 2017 (Bleiswijk)	400
VBG-studiedag regionaal voorjaar 2017	215
VBG-studiedag regionaal najaar 2017	
Representatie leden /ziekte/afscheid/overig	130
<u>Website</u>	281
<u>Lidmaatschappen 2017</u>	
Lidmaatschap AOC Raad/ keuzegids	2.802
Lidmaatschap Ontwikkelcentrum	
Groene Tafel	1.000
Kamer van Koophandel	25
Overig	
<u>Overige kosten</u>	
Rabobank	86
Bijgewerkt jan t/m 31 dec 2017	

*separaat: Studiereis 2017 (Noorwegen):
 38 deelnemers: +€39.900,00 -/- €40.159,00 kosten

VBG 2018 1-1-2018/ 31-12-2018	Afgerond op hele €
Inkomsten	32.662
Ontvangen contributie leden 2018 (nov 2018)	26.700
Studiemiddagen/regio voorjaar 2018	700
Studiemiddagen/regio nvt	
Uit de reserve	5262
Uitgaven	32.662
<u>Personele kosten (incl. 21 % BTW)</u>	23.595
<u>Activiteiten bestuur (totaal)</u>	
Gedecclareerde reiskosten bestuursleden/overleg/overig/regio overleg	1000
Overleg/representatie bij netwerk Groen	234
Representatiekosten ziekte/afscheid/diensten derden ed.	150
<u>Activiteiten leden</u>	
ALV 2018 (te Velp, prognose)	1800
VBG-studiedag regionaal voorjaar 2018	200
VBG-studiedag regionaal najaar 2018 nvt	
Representatie leden /ziekte/afscheid/overig (prognose)	150
<u>Website</u>	300
<u>Lidmaatschappen bij anderen 2018</u>	
Lidmaatschap AOC Raad/ keuzegids	2.802
Lidmaatschap Ontwikkelcentrum	
Groene Tafel	1.000
Kamer van Koophandel	25
Overig	
<u>Overige kosten</u>	
2018 naamschildjes	70
incidentele kosten (gebruik foto van ANP)	150
incidentele kosten studiereis	1100
Rabobank	86
Bijgewerkt: jan t/m 1 november 2018, prognose nov/dec2018	

*separaat: VBG-Studiereis 2018 (IJsland):
38 deelnemers: +€ 45.600,00 -/- € 46.700,00 kosten

4.3 Financiële begroting VBG in 2019

Uitgegaan wordt van in totaal 33 scholen, die lid zijn in 2018.

Op basis van inschatting van het aantal leerlingen van 2018 bedraagt de schatting jaarlijkse contributie door de VBG-leden in 2019 ca. € 27.000,-

•	Inkomsten	€ 27.700,00
	<u>Contributie (met in 2018 in totaal 33 leden)</u>	€ 26.700,00
	<u>Bijdrage € 50,- leden aan studiedagen VBG</u>	€ 1.000,00
•	Uitgaven	€ 29.990,00
	<u>Personele kosten (incl. 21 % BTW)</u> (Secretariaat)	€ 22.900,00
	<u>Website (vbgscholen.nl)</u>	€ 500,00
	<u>Activiteitenkosten bestuur (totaal)</u>	€ 3.000,00
	- Vergaderkosten, overleg netwerk Groen	€ 500,00
	- Reiskosten o.a. bestuursleden, studiedagen	€ 200,00
	- kosten ALV jubileumjaar	€ 2.000,00
	- representatiekosten	€ 200,00
	<u>Lidmaatschappen</u>	€ 3.525,00
	- AOC Raad	€ 2.500,00
	- Groene Tafel	€ 1.000,00
	- Kamer van Koophandel	€ 25,00
	<u>Overige kosten</u>	€ 65,00

Amersfoort, 25 november 2018
 Namens het bestuur:
 Susan Potiek, secretaris VBG